

Nerodnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Posvet Balkanske zveže v Belgradu

Konferenca štirih zaveznikov držav Balkanske zveže se je začela večerj takoj po prihodu romunskega zunanjega ministra Grigorija Gafencu. Dnevni red, ki je bil pripravljen, določa več skupnih sestankov štirih zunanjih ministrov, toda tako, da bi se posveti zaključili že danes z objavo obširnega uradnega poročila o sprejetih sklepih.

Redko kdaj je bila konferenca držav Balkanske zveže, ki je bila ustanovljena skoraj točno pred 6 leti, obdana od tolikšne pozornosti vse Evrope, kakor je sedanja, a tudi nobena do sedaj ni zasedala v tako občutljivih okoliščinah, kakor sedanja. Vojna med tremi svetovnimi vojskami divja že pet polnih mesecev in je v njej v strašnih bolečinah utonila poljska država. Na obronkih te vojne divja na severovzhodu med Sovjetsko Rusijo in Finsko še druga vojna, ki je v dveh mesecih, odkar traja, zasejala neizmerno gorja med prizadete. Na robu tega požara, ki grozi, da se bo v kratkem, kakor hitro nastopi spomlad, razbesnel v vsej svoji grozoti, se stiskajo skupine malih držav, ki so objavile svojo nevtralnost in svojo voljo, da preprečijo, da se plameni ne razširijo tudi na njihove domove. Ali bodo kos nalogi? Dobro volje jim ne primanjkuje, toda končni razvoj ni povsem odvisen samo od njih. Dozorelo pa je spoznanje, da bo obramba proti požaru močnejša, izdatnejša in uspešna, ako bo narejena in skupna. Jugovzhodni trikot Evrope je še takšna mirna ploskev, a tudi ta je zadnje tedne že večkrat zadilhal vroči, žareči dihanje ognja, ki prihaja od časa do časa v tajstvenih sunkih s sosednjih pogorišč. Za to ni čudno, če je Balkan smatral potrebno, da se zbere na posvet, iz katerega naj se rode plodni sklepi glede skupnega zadržanja v bodočnosti, ki je polna strašnih slutenj.

Belgrajska konferenca se je torej rodila iz hrepenja po miru in bo njeno delo posvečeno izključno temu vzoru. Marsikateri medsebojni predsodki so medtem sami od sebe padli, kakor se to vedno dogaja v času velikih nevarnosti. Prepripi ponehajo, nesoglasja so pozabljena. Vse prešinja samo skrb, kako odvrniti nevarnost, in ta skrb narekuje slovo v načrtnem delu, ko si zavezniki porazdelijo naloge, vsakemu svojo, da jih opravijo pod vidikom celote in po navodilih skupno sprejetih sklepov. Belgrajska konferenca torej pod nobenim pogojem ni izletniški sestanek državnikov, kjer se bo mlatila prazna slama, ampak je sredi zborovanje previdnih gasilcev, ki hočejo sredi velikega požara obvarovati še nedotaknjene hiše.

O dnevnem redu belgrajskih posvetovanj se je mnogo pisalo in mnogo govorilo. Oba vojskujoca se tabora imata na jugovzhodnem prostoru svoje ločene cilje in oba sta se trudila, da bi belgrajski posvet po svoje pobarvala in mu vlila nekaj svoje lastne miselnosti. Prav tako sta Italija, ki je balkanska država, in Sovjetska Rusija, ki po Črnem morju meji na Balkan, prijavili vsaka na svoj način svoje posebne, druga drugo nasprotujoče si interese na tem prostoru. Ti križajoči se vplivi velikih držav so zunanjim ministrom Balkanske zveže narekovali tudi vsebino njihovih posvetov. Ako bi torej hoteli posneti dnevni red balkanske konference v nekaj točk, bi na osnovi službenih izjav državnikov samih kakor iz nujnosti, ki jih nalaga sedanji čas na splošno, prišli do sledeče slike belgrajske konference.

1. Zunanji ministri držav Balkanske zveže se bodo posvetovali o odnosu do velesil, ki so med seboj v vojni, kakor tudi do obeh velesil, ki nista v vojni, namreč Italija in Sovjetska Rusija. Ti posveti naj rodijo izklesano jasno nevtralnostno črto, ki naj bi ne dopuščala, da bi katerakoli velesila imela ali si lastila prednostne pravice, a tudi tega ne, da bi kdaj mogel balkanske in podonavske države izigravati drugo proti drugi z namenom, da si jih napravi služnostne.

2. Zunanji ministri se bodo nadalje posvetovali o odnosu s tistimi jugovzhodnimi državami, ki stojijo izven Balkanske zveže, to je z Madžarsko in Bolgarijo, ter bodo iskali vse možnosti, da se napravi vsaj neke vrste začasni sporazum (modus vivendi), ki bi trajal do konca evropske vojne. Glede Bolgarije prevladuje zavest, da bo to brez nadaljnjega mogoče, a tudi glede Madžarske obstajajo upravičeni upi, da uspeh ne bo izostal.

3. Belgrajska konferenca bo posvetila prvenstveno pozornost tudi gospodarskim vprašanjem in medsebojnim gospodarskim odnosom med balkanskimi in podonavskimi državami. Evropska vojna je notranjo sestavo gospodarskega življenja do temeljev spremenila in bodo morale jugovzhodne države v veliki meri odslej računati na svojo lastno gospodarsko moč, ne glede na to, da jim nevtralnost predpisuje tudi določeno zadržanje napram vojskujočim se državam, skrb za lastno varnost pa nalaga veliko previdnost pri upravljanju svojih narodnih bogastev.

4. Posvet v Belgradu bo sledeč načelnim smernicam vseh članic Balkanske zveže ponovno ugotovil, da se balkanske države ne udeležujejo nobene ideološke borbe in da svoje politike ne oslanjajo na nobena ideološka ločila, marveč bodo, kakor dosedaj tudi v bodoče stale izven ideoloških taborov in svojo politiko usmerjale edino le po nujnostih svoje lastne države in narodne varnosti ter po splošnih koristih za mir v Evropi nasplošno ter na jugovzhodu Evrope še posebej.

Postavljena v takšen okvir bo belgrajska konferenca velik zgodovinski dogodek in bodo njeni sklepi plodonosni.

Zagrebska vremenska napoved: Nekoliko hladneje, oblačno in eventualno deževno.

Zemunska vremenska napoved: V Belgradu jasno, na Primorju oblačno in viharji, na severnem delu države bo temperatura padla, ponekod snež.

Prvi dan konference Prvi sklep: Balkanska konferenca traja dalje

Belgrajska konferenca vzbuja po svojem gospodarskem delu največje zanimanje pri obeh vojskujočih se taborih

Belgrad, 2. febr. m. Zastopniki držav Balkanskega sporazuma so snoči in davi prispeli v Belgrad, kjer so bili sprejeti z vsemi vojaškimi in civilnimi častmi. Predsednik grške vlade in zunanji minister Metaxas ter turški zunanji minister Saradzoglu sta prispela v Belgrad že snoči, romunski zunanji minister Gafencu pa davi ob 9. Gafencu je davi sprejel in pozdravil naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Markovič z vsemi načelniki zunanjega ministrstva in diplomatskimi zastopniki držav Balkanskega sporazuma. Na postaji je bila postavljena tudi častna četa podčastniške šole z godbo in zastavo. Pri pregledu čet je godba zaigrala najprej romunsko državno himno, nato pa jugoslovansko. Po pozdravu na postaji se je romunski zunanji minister Gafencu z ostalimi člani romunske delegacije v spremstvu zunanjega ministra dr. Cincara-Markoviča odpeljal v hotel »Majestic«, kjer stanuje tudi grška delegacija. — Turška delegacija pa stanuje v hotelu »Srpski kralj«.

Prvi razgovor

Po krajšem počitku so se gg. Metaxas, Gafencu in Saradzoglu v spremstvu svojih kabinetnih šefov in drugim osebnostim pripeljali v maršalov dvor in se vpisali v dvorsko knjigo. Nato pa so šli takoj v nasproti stoječo palačo zunanjega ministrstva in so obiskali zunanjega ministra dr. Cincara-Markoviča v njegovem kabinetu.

Kosilo pri knezu namestniku

Dopoldanska konferenca zunanjih ministrov se je pričela ob pol 11. Konferenca ni trajala dolgo, ker se je predsednik grške vlade Metaxas odpeljal na Beli dvor na Dedinje v avdienco k Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu. Ob 13 je knez namestnik Pavle priredil na čast delegatov konference stalnega sveta Balkanskega sporazuma slavnostno kosilo, na katerega so bili povabljeni:

Ministrski predsednik grške vlade Metaxas, turški zunanji minister Sukri Saradzoglu, romunski zunanji minister Grigorij Gafencu, predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Vlado Maček, predsednik senata dr. Anton Korosec, zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Markovič s soprogo, vojni minister general Milan Nedić, minister dvora Milan Antić s soprogo, Leon Mellas, grški polnomočni minister, Bazil Papadakis, grški polnomočni minister, Dzevas Erkin, ravnatelj političnega oddelka v turškem zunanjem ministru, Leonida Gafos, ravnatelj balkanskega odseka v grškem zunanjem ministru, Viktor Cadere, romunski veleposlanik v Belgradu s soprogo, Bilica Roseti, grški poslanik s soprogo, Koperler, turški veleposlanik v Belgradu s soprogo, Ilija Šumenković, jugoslovanski veleposlanik v Turčiji, Jovan Dučić, jugoslovanski veleposlanik v Romuniji, Aleksander Vukčević, jugoslovanski poslanik v Grčiji, Milivoj Smiljanić, pomočnik zunanjega ministra s soprogo, ga. Ela Hadžić, dvorna dama, ga. Olga Lozanić, dvorna dama, general Nikola Hristić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja s soprogo, maršal dvora Boško Colak-Antić, Pindar Andrušić, šef kabineta ministrskega predsednika Metaxasa, polkovnik Zaharija Nobiliš, pribočnik ministrskega predsednika Metaxasa, Evgen Fokas, zasebni zdravnik grškega predsednika vlade, Rešad Erham, šef balkanskega odseka v turškem zunanjem ministru, Zeki Polar, šef kabineta turškega zunanjega ministra Saradzogla, Lidiju Popp, kabinetni šef ministra Gafencu, Dimitrij Popescu, drugi kabinetni šef romunskega zunanjega ministra, ter dežurni adjutant Nj. Vel. kralja.

Drugi sestanek Zvečer velik sprejem

Popoldne med 16. in 18. uro so zastopniki držav Balkanskega sporazuma obiskali kraljeva namestnika dr. Stankovića in Perovića ter podpredsednika vlade dr. Vlada Mačka. Ob 18 pa so obiskali predsednika vlade Cvetkovića, ki jim je nato vrnil obisk, nakar so se zastopniki držav Balkanskega sporazuma zopet sestali v zunanjem ministru ter nadaljevali dopoldne začeto sejo.

Na čast udeležencev konference balkanskega sporazuma prireja zvečer slavnostno večerjo romun-

ski veleposlanik Viktor Cadere v prostorih zunanjega ministrstva. Po večerji bo v vseh prostorih romunskega veleposlaništva velik sprejem.

Danes zaključek

Jutri se bo konferenca stalnega sveta Balkanskega sporazuma nadaljevala in bo zaključila svoje delo v nedeljo popoldne ob 5. nakar bodo v zunanjem ministru sprejeti domači in inozemski časnikarji, katerim bodo zunanji ministri Balkanskega sporazuma sporočili svoje sklepe o torkratnega zasedanja Balkanskega sporazuma.

Uradno poročilo

Po današnji dopoldanski konferenci je bilo o dosedanjih razgovorih izdano uradno poročilo, ki pravi, da so se ministri zunanjih zadev Balkanskega sporazuma sestali ob pol 11 v kabinetu zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincara Markoviča. Ministri so imeli pri tej priliki prvo sejo, na kateri so pričeli razpravljati o splošnem mednarodnem položaju ter razmotrivati o svojih stalnih naporih, da zagotovijo trajni mir v tem delu Evrope.

Za sedanje zasedanje Balkanskega sporazuma vlada v vseh tujakajšnih domačih in diplomatskih krogih razumljivo izredno veliko zanimanje, ki je dobilo svoj odmev tudi v poročanju evropskega in izvenevropskega časopisa.

Časnikarji so prišli iz vse Evrope in celo iz Amerike

Čeprav je še za prejšnje sestanke Balkanskega sporazuma bilo vedno precej veliko zanimanje in je na te sestanke prihajalo vedno veliko število inozemskih časnikarjev, pa nosi sedanji sestanek Stalnega sveta balkanskega sporazuma iz razumljivih razlogov rekord. Še nikdar se namreč v Belgradu ni zbralo toliko inozemskih časnikarjev, ki so prišli v Belgrad iz vseh večjih evropskih prestolic in celo iz Amerike.

Vse svetovne časopisne agencije so navzlic svojim stalnim poročevalcem v Belgradu poslale v našo prestolnico še več novih moči, samo da bi dobile hitra in točna obvestila o poteku sedanjega konference Balkanskega sporazuma. Od inozemskih časnikarjev je prišlo samo iz Romunije, Grčije in Turčije 50 časnikarjev, drugih pa je še najmanj toliko. Močno so seveda zastopane vse sosedne države. Samo iz Bolgarije je prišlo v Belgrad 11 časnikarjev. Poleg časnikarjev je prišlo v Belgrad tudi več filmskih operaterjev za znane ameriške filmske družbe. Kako veliko zanimanje vlada v svetu za sedanje zasedanje držav Balkanskega sporazuma, dokazuje tudi dejstvo, da je ameriška radijska družba poslala v Belgrad za to priliko nalašč svojega posebnega poročevalca, ki vsak večer oddaja poročila v Ameriko.

Ugibanja o končnih sklepih

Toda kljub tako velikemu zanimanju časnikarjev pa po zadržanju dobro poučenih krogov časnikarji sedaj ne bodo prišli na svoj račun, ker ne bodo mogli poslati v svet kakšnih senzacij. Po zadržanju teh krogov je politika držav Balkanskega sporazuma zelo enostavna in jasna. Kakor je stalni svet Balkanskega sporazuma na vseh svojih dosedanjih sestankih poudarjal stalno željo za mirom, tako v svetu, predvsem pa na Balkanu, bodo članice Balkanskega sporazuma storile to tudi sedaj ter bodo ta njena stremjenja dobila močan podunarek v zaključnih sklepih. Mir na Balkanu, mir med narodi in prijateljsko sporazumevanje je še nadalje geslo zunanje politike držav Balkanskega sporazuma, ki zastopa stališče, da ni noben problem tako težak, da ga ne bi mogli rešiti mirnim potom in sporazumno. Zato bodo zastopniki držav Balkanskega sporazuma dosledno svoji dosedANJI politiki najprej premotрили splošni zunanje-politični položaj z ozirom na balkanske države ter razpravljali še o vseh neurejenih vprašanjih med nekaterimi balkanskimi državami, da bi se na ta način ustvarila možnost za še tesnejše sodelovanje balkanskih držav tako na političnem kakor na go-

Poslopje zunanjega ministrstva, kjer zaseda balkanska konferenca

spodarskem polju. Sem spada predvsem ureditev nekaterih spornih vprašanj med Romunijo in Madžarsko ter med Romunijo in Bolgarijo.

Kakor znano, je v tem poročilu Jugoslavija pred časom odigrala važno zgodovinsko vlogo, ki je rodila uspehe. V želji, da balkanske države ostanejo strogo nevtralne in da ostanejo ob strani sedanjega evropskega pokolja, bodo seveda zunanji ministri Balkanskega sporazuma posvetili svojo pozornost tudi gospodarskim vprašanjem, ki postajajo vedno važnejša glede na dejstvo, da se prava vojna z orožjem še ni pričela in da na mesto nje divja še strašnejša gospodarska vojna, kar ima svoj vpliv tudi na balkanske države. Zato bodo te države spravile tudi svojo gospodarsko politiko v sklad s politiko stroge nevtralnosti, ki jo izvajajo.

Vloga Italije in Madžarske

Vsi dobro poučeni krogi so prepričani, da bo sedanji sestanek stalnega sveta Balkanskega sporazuma v vsem uspel ter bo še bolj udril mir na Balkanu in to tem bolj, ker se stremjenja teh držav po ohranitvi miru v Podonavju in na Balkanu v vsem stalinjajo, to je z enakimi napor in stremljenji Italije in Madžarske, kar dokazuje zadnji razgovori italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in madžarskega zunanjega ministra grofa Czakyja v Benetkah. V tem oziru pripisujejo tujakajšni politični krogi tudi velik pomen razgovorom, ki jih je imel turški zunanji minister Saradzoglu s predsednikom bolgarske vlade in zunanjim ministrom dr. Kjoselvanovom na sofijski postaji. Ti krogi zatrjujejo in potrjujejo, da je res, da ima Bolgarija znane zahteve napram Romuniji, da se bodo pa vsa ta vprašanja mirno rešila, ker se po zadržanju teh krogov Bolgarija sama zaveda resnosti sedanjega položaja in ne bo nifesar storila, kar bi moglo eskalirati sedanji mir na Balkanu. To je pa spet nov dokaz, da se bodo vsa še preostala sporna vprašanja med vsemi balkanskimi državami še lažje uredila.

Sklep dopoldne: Balkanski pakt je bil soglasno podaljšan za 1 leto

Prva seja zunanjih ministrov je bila že dopoldne v poslopju zunanjega ministrstva. Na tej seji so na splošno prerešali dnevni red razgovorov ter označili vse točke, o katerih se bodo mnenja. Posamezni zunanji ministri so izrazili tudi nekatere posebne želje, o katerih naj bi se konferenca posvetovala.

Končno so prešli na prvo uvodno vprašanje, ki tiče nadaljnega trajanja Balkanske zveže, ki je bila svoje dni sklenjena za dobo 7 let s pristavkom, da se avtomatično nadaljuje, ako bi nobena država ne prijavila svojega odstopa eno leto prej. Ker nobeden od zunanjih ministrov na postavljeno vprašanje ni imel naloga predlagati izbris svojih držav iz Balkanske zveže, je bilo sklenjeno, da balkanski pakt traja dalje in da veljajo tudi za bodočnost isti predpisi, kakor do sedaj, namreč da je treba izstop prijaviti eno leto prej.

Ta sklep je bil takoj sporočen časnikarjem, med katerimi je vzbudil največje zanimanje. Takoj popoldne so ta sklep javili po svetu in v prvih popoldanskih urah so ga velike mednarodne agencije kot Reuter, Stefani, Havas in DNB že objavljale po radiu kot pomemben dogodek na tem zasedanju, o katerem se je že govorilo, da je pogrební sestanek Balkanske zveže.

Ustanovitev Balkanske zveže pred šestimi leti v Atenah: Od leve na desno: Turški zunanji minister Rudži Aras, romunski zunanji minister Titulescu, grški zunanji minister Maksimos in jugoslovanski zunanji minister Jevtić.

Belgrad, 2. febr. m. V Belgradu je snoči po krajši bolezní umrl znani belgrajski časnikar Aleksander Vidaković. Pogreb bo jutri popoldne na novem pokopališču.

Napad na Mannerheimovo črto

170 bombnikov podpira delovanje topništva in tankov – Finci so do sedaj odbili še vse napade

Stockholm, 2. februarja. AA. Havas. Dopisnik lista »Stockholm Tidningen« poroča, da se je začela na karolijskem bojišču sovjetska ofenziva, ki so jo že prej pričakovali. Sovjetska artilerija je pripravljala napad celih 6 ur. Zatem se je uvela sovjetska pehota proti finskim postojankam. Sovjetski general Stern se je poslužil pri tej priliki čisto nove taktike. Tanki so vlekli zaklonišča, dolga 3 m in široka 2 m, tako da so bili sovjetski vojsaki popolnoma zavarovani pred finskim strojniškim ognjem ter so samo protitankovski topovi in artilerija mogli odbiti napad, ki pa je bil izveden tako brzino, kakršnega ni nihče pričakoval. Iščočeno je poletelo 170 bombnikov in lovskih letal nad finske bojne črte. Sovjetski letalci so zmetali velike množice bomb, dočim so lovski letala iskala finske baterije, da bi eporčila sovjetski artileriji, kam naj usmeri svoj ogenj. Zv začetku napada je sovjetska artilerija osredotočila svoj napad na gozdni predel ter so Finci hitro opazili tja potrebno pomoč. Sovjetski motorizirani oddelki so naleteli na skrajno silovit odpor. Finci pa so vendar imeli velike težave pri tem, da zberejo ogenj svoje artilerije, ker so sovjetski tanki napredovali pod varstvom umetne megle. To je vsekakor najslabši napad na karolijskem bojišču, kar jih je bilo do zdaj. Boji trajajo že več ur. Med tem so Sovjeti zbrali pomembnejše sile in so bili Finci prisiljeni poslati v boj večje število oddelkov, da bi odbili napad. Boji so se nadaljevali tudi ponoči. Sovjetska artilerija ni prenehala s svojim ognjem, da ne bi omogočila Fincem dovesti v te kraje ojačanje. Tudi Sovjeti pošiljajo v boj vedno nove oddelke. Toda kljub velikim prizadevanjem sovjetske vojske je njihova ofenziva propadla. Fincem, ki so se tu znašli v zelo težkem položaju, se je vendar posrečilo onemogočiti novo sovjetsko taktiko. Glavni del sovjetskih čet ni nikdar uspel, da bi prišel do finskih postojank in so boji potekali med obojimi prednjimi črtami.

Finska artilerija je v enem dnevu uničila sovjetsko kolono 70 konj in petih lahkih tankov. Razen sedmih tankov so Sovjeti izgubili tudi več blindiranih avtomobilov. Zvečer sta bila uničena 102 tanka. Finska artilerija je bombardirala 15 sovjetskih baterij.

Helsinki, 2. februarja. t. Reuter. Na Karolijski ožini je bilo večerjahu hudo streljanje s težkim topništvom. Sovražnik je na več mestih Finske spuščal iz letal na tla patrolje, ki so padale s padali. Finsko vojaštvo jih je mnogo postrelilo. Pri sovjetskih letalskih napadih na jugu in na severu so Finci sestrelili pet sovjetskih letal.

Finski bombniki bombardirali Baltiški Port — 40 sovjetskih letal zgorelo

Helsinki, 2. febr. b. Estonske oblasti potrjujejo, da so finska letala napadla sovjetska letalska oporišča na Estonskem, zlasti hud napad pa so napravili na luko Baltiški, kjer so napravila ogromno škodo. Baltiški je najpomembnejše sovjetsko letalsko oporišče. Napad finskih bombnikov je prišel tako nepričakovano, da je sovjetsko poveljstvo izgubilo glavo. Številni hangarji, v katerih so bila pripravljena sovjetska letala za polet, so zgoreli z letali vred. Škoda je bila zaradi tega tako velika, ker skladišča bencina niso zgrajena dovolj globoko pod zemljo in so bila tako rekoč brez zaščite. Prvi finski bombnik je zažgal tudi skladišče municije, ki je zletelo s strahovito detonacijo v zrak in je bilo vsako gašenje požara nemogoče. Zgorelo je nad 40 letal ter večina hangarjev.

Zaradi tega napada je bil poveljnik omenjenega letalskega oporišča takoj pozvan v Moskvo, od koder se ni več vrnil. Prihajajo poročila, da so ga sovjetske oblasti ustrelile obenem z dvema njegovima pobočnikoma.

Sovjetska bombardiranja

Oslo, 2. febr. t. Reuter. Iz Finske poročajo, da so sovjetski bombniki davi spet bombardirali mesto Rovaniemi, kjer so metali zažigalne bombe, ki so povzročile več požarov. Sovjeti so bombardirali tudi Hangö in Kotka, kjer je bilo večje število smrtnih žrtev med civilnim prebivalstvom.

Finsko pristanišče Kemijoki, ki leži v severnem delu Botniškega zaliva in ki je važno središče za izvoz finskega lesa, so sovjetski letalci večkrat bombardirali. To bombardiranje je bilo zelo arditno, toda večje škode ni povzročilo.

Angleška letala že na delu

Helsinki, 2. febr. t. Reuter. Zadnje dni so nastopili prvi angleški lovci in bombniki, ki so jih pilotirali finski piloti. Posrečilo se jim je, da so

zabili večje število sovjetskih bombnikov. Udeležili so se napada na sovjetsko pristanišče Baltiški Port kakor tudi na vojno luko Kronstadt.

150 letal iz Amerike

Washington, 2. februarja. AA. Reuter. Švedska vlada je končala pogajanja za nakup 150 vojnih letal v Ameriki. »New York Times« poroča, da so ta letala v rešnici določena za Finsko. Ameriške tovarne bodo poslale ta letala v najkrajšem času.

Opazovanja angleškega časnika

London, 2. februarja. AA. Reuter objavlja poročilo svojega posebnega dopisnika iz mesta Ulu v srednji Finski. Ta dopisnik poudarja, da je sovjetska vojska pred hudo nalogo, da zlomi odpor Fincev v srednji in severni Finski. Moderna sredstva mehaniziranja in motoriziranja vojne se ne morejo uporabiti v teh zaledenelih in gozdnih pokrajinah. Tanki ne morejo prodreti skozi puste jelove gozdove, ki se razprostirajo kilometre in kilometre daleč ter jih ločijo čisto zaledenela jezera. V teh gozdovih leže ogromna drevesa na vse strani, in dozdaj niti en tank ali avtomobil ni mogel priti skozi ta pražog. Tudi sovjetske čete so prisiljene posluževati se čast in poti, ki jih je zelo malo in ki jih Finci budno stražijo in s skrajno odločnostjo branijo. Vsi poskusi sovjetskih oddelkov, da bi si utrlili nove poti skozi te pokrajine, so tudi ostali brez uspeha zaradi ognja finskih emučarskih patrol, ki stalno

napadajo sovjetske delavce. Finski strokovnjaki pravijo, da je Rusija takoj v začetku vojne imela v svojih rokah vse najboljše karte, zanemarila pa je priliko, da bi izkoristila ugodno vreme. Zdaj sta mraz in led, ki ovirata vse transporte, najboljša finska zaveznika. Tudi epomlad ni bo ugodnejša za sovjetske čete. Namesto ledu bo prišlo nepretrdno blato in razmočen svet, ki bo oviral vsako napredovanje večjih vojaških oddelkov.

Reuterjev dopisnik pripominja, da kažejo finski častniki kakor tudi vojski na severnem in srednjem finskem bojišču odlično moralo in skrajno odločnost braniti svojo domovino do zadnje kaplje krvi.

Cepnav je Finska pripravljena pogajati se za časten mir, njene čete še vedno dajejo junaki odpor, predvsem na bojišču v srednji Finski, kjer divjajo zdaj hudi boji. Potrjujejo vest, da je predsednik finske republike Kallio, ki je včeraj v parlamentu izjavil, da se Finska vojskuje samo zaradi tega, ker je k temu prisiljena in da se brani, toda da želi častnega mira, že začel svojo delo v tem smislu. Dobro obveščeni krogi pravijo, da se je Finska pripravljena pogajati za časten mir, da pa ne misli niti malo na to, da bi sprejela kakršenkoli diktat od strani sovjetske vlade.

Posebni Reuterjev dopisnik poudarja, da so finske čete na osrednjem bojišču dosegle velike uspehe in da obstoji možnost, da popolnoma potisnejo sovjetsko vojsko iz tega področja. Tudi iz ostalih krajev prihajajo poročila o uspehih finskih čet, predvsem o uspehih njihovih strojniških oddelkov.

Vatikansko glasilo o političnem položaju

Zanimive opombe k govorom Hitlerja in Daladiera

Rim, 2. februarja. »Osservatore Romano« na sledeč način komentira politični položaj, ki je nastal po govorih Daladiera in Hitlerja:

Ena točka je, v kateri se Daladierov in Hitlerjev govor dotikata, namreč da je le vojska tista, ki more prnesti odločitev. Obdaja sta iz svojih govorov izločila izreke, ki smo jih slišali še v prvih dveh mesecih vojne, v katerih smo še slišali o mirnih rešitvah, o posredovanjih, o sporazumih in o mirovnih načrtih. Na vse to je ostal le še spomin. Sedaj pa oba voditelja poudarjata samo en sklep: vojskovati se do skrajnih posledic, to se pravi, dokler ne bo eden zmagovalac imel pred seboj premagane. Če pa bo moralo odločiti orojče, potem mirovni pogoji ne bodo postavljeni po nekem sporazumu, ampak po volji zmagovalca.

Je še druga točka, v kateri soglasata Daladier in Hitler: Vojska je trda in bo še vedno trša. Ne samo borilci za utrjenimi črtami, ampak tudi civilno prebivalstvo si ne sme delati utvar. Vojska, ki naj vse odloči, bo morala razgibati vse sile, vse ogrožati in zahtevati od vseh najhujše napore. Narodi se ne smejo vdajati udobju in naj se ne puste premotiti, če vojska poveljstva ni-majo kaj javljati. Prišli bodo dnevi, ko bodo mnogo poročala. Tedaj se bodo vojskovali z orožjem, brez ozira na vremenske pogoje in vse življenje narodov, ki so zapleteni v vojsko, bo v napetem pričakovanju.

To je zelo žalostno in kruto. Toda je v tem neka logična doslednost onih predpostavk, ki niso bile postavljene z manjšo krutostjo, kakor pa bodo posledice, ki bodo temu sledile. Obžalovanje ne more izničiti ugotovitev. Državni poglavarji opozarjajo svoje narode, da so pogrnili v gibanje vojni stroj, ki se bo ustavil šele tedaj, ko bo nasprotnik uničen.

Če bi dvomili o iskrenosti teh sklepov, bi se varali. Besede, ki so padle v zadnjem času, ne dopuščajo nobenega optimizma.

Točka torej, v kateri se dotikata oba govora, je v odločnem zanikanju vsake možnosti, da bi se srečali politiki sovražnih držav. Oba govornika pa seveda ne soglašata v tem, kje so vzroki sedanje vojne in kje je odgovornost, ki je privedla do katastrofe. Dokazovanje, ki ga slišimo z ene in druge strani, je prirojeno bolj za domačo porabo, kakor pa za mednarodni forum. Spomnimo na nekaj posebno značilnih motivov te medsebojne polemike, ki se gotovo ne ozira na mnenje svojega nasprotnika.

Osrednji del Hitlerjevega govora je bil posvečen dokazovanju, da mora 80 milijonski nemški narod imeti »življenjski prostor«. Nemški kancler je navajal statistike in primerjal prostor, na katerem stanuje nemško ljudstvo, z onim zaveznikov. Daladier pa je dva dni prej poudarjal, da se

zavezniki bore za »življenjski prostor« nekaterih narodov kakor avstrijskega, češkega in poljskega, ki niso izgubili svojih kolonij, ampak svojo domovino.

Tu so narodi, je rekel Hitler, ki imajo v izobilju, in so drugi, ki nimajo ničesar. Res je, odgovarjajo zavezniki. Nekateri narodi so izgubili celo svobodo in neodvisnost. Sam Hitler se je pohvalil, da je Nemčija v 18 dneh izbrisala poljski narod z zemljevidu Evrope.

Nemčija, je nadaljeval Hitler, je prisiljena, da se brani in ne ogroža nikogar. Daladier pa je v svojem govoru poudarjal, da je Poljska bila prisiljena k obrambi. Zavezniki tudi ne smejo pozabiti, da je Avstrija bila spremenjena v Vzhodno marko, češka država v češkomoravski protektorat in poljska država v poljsko gubernijo.

Kakor je naspotje glede vzrokov vojne, tako je očitno nasprotje tudi glede ciljev vojne. Po Hitlerju imajo zavezniki samo en cilj: uničiti Nemčijo, ki se je dvignila iz ponižanja, kamor jo je pahnil versailski mir, hoteč jo znova ukleniti v verige kakega Versaillesa. Zavezniki pa nasprotno zatrjujejo, da je nacistična borba proti versailskemu miru le gola preteza, da razširijo »življenjski prostor«. London in Pariz spominjajo Hitlerja, da versailski mir ni Nemčiji vzel ne Dunaja, ne Prage in ne Varšave. Nobeno od teh mest ni spadalo k Nemčiji pred l. 1914. V Versaillesu niso mogli Nemčiji vzeti, česar sploh ni imela; zaradi tega tudi zavojevanje treh glavnih evropskih mest ne morejo Angliji in Francozi smatrati kot revizijo krivičnega mira.

Daladier je posebno močno poudaril razliko med Nemčijo in med nacističnim režimom. On smatra, da te dve stvari nikakor nista istovetni. Nemški narod je zgodovinska in politična stvarnost, popolnoma konkretno določena, med tem ko je nacistični režim, ki ne vlada le nemški narod, ampak tudi avstrijski, češki in poljski. Je torej pojav, ki presega meje enega naroda. Priznati je treba, da ima vsak narod pravico vladati sebi z vladavino, ki bolje odgovarja njegovim zgodovinskim in idealnim zahtevam, njegovim izročilom in socialni psihologiji. Iz teh razlogov nemški nacistem

En milijon Poljakov pojde na prisilno delo v Nemčijo

V januarju 200.000, v februarju 300.000, v aprilu pol milijona

Bern, 2. febr. Švicarski tisk je dobil iz nemškega vira, da so se nemške oblasti, hoteč zagotoviti poljsko proizvodnjo v teku leta in hoteč nadomestiti pomanjkanje delovnih sil, odločile, da bodo iz Poljske prepeljale milijon poljskih delavcev v Nemčijo, in sicer 200.000 že v mesecu januarju, 300.000 v februarju in 500.000 v aprilu. Tako poroča »Frankfurter Zeitung«.

Po vesteh, ki prihajajo iz Krakova, so nemške oblasti zaprle vsa skladišča in trgovine s tekstilijami in oblekami. Prepovedano je nakupovati in prodajati tekstilne izdelke, pa tudi one iz platna, volne in bombaževine, pač pa morajo vse prodajalne napraviti popoln seznam svojega blaga. — »Basler Nachrichten« piše, da so na Poljskem zelo velike težave s preskrbo z živil in oblačili. Posebno težak je položaj v Varšavi in se od dne do dne slabša. V mestu vlada silna brezposelnost in beda prebivalstva je posebno huda tudi zaradi silnega mraza ter pomanjkanja kuriva.

Bukarešta, 2. februarja. t. Poljska tiskovna agencija (PAT) poroča, da so nemške oblasti sklenile, da pošljejo okrog 1 milijon poljskih prebivalcev moškega in ženskega spola v notranjost Nemčije, kjer bodo zaposleni kot delavci v poljedelstvu. Nemške oblasti pravijo, da je ta ukrep potreben, ker v Nemčiji primanjkuje poljskega delavstva, a je vojna naložila velike naloge prav kmetijstvu, da preskrbi čim več živeža. Poljski delavci bodo oddani po raznih kmetijah, ki so izrazite želje, da jih sprejmejo. Ker prihajajo ne kot svobodni delavci, ampak v okvirju prisilnega dela, ti delavci nimajo pravic svobodnega gibanja in izbiranja dela, marveč so navezani na delodajalca, ki so mu bili poslani. Za svoje delo imajo

Poučna statistika

Te dni je izšla uradna statistika o narastku italijanskega prebivalstva od 1938 do 1939 po posameznih provincah kraljevine. Najvišja številka je 46 rojstev na 1000 prebivalcev, najnižja pa 13.

Te številke nam kažejo, da je povprečna rodovitnost italijanskega naroda v primeri z drugimi državami v Evropi na visoki stopnji in da tozadevne državne postavbe in pobude niso bile zaman. Če pomislimo, da je prav te dni v Združenih državah Severne Amerike bila uradno priznana prva klinika za kontrolo (prav za prav za omejevanje) rojstev, moramo sodbno italijansko postavdajo in prizadevanja, da bi se številka rodilnosti bolj in bolj zvišala, samo hvaliti.

Toda — tako zelo umestno piše »Avvenire d'Italia« — ne smemo se preveč udajati optimizmu, dokler ta narastek ne bo še višji in trajen. Narastek italijanskega prebivalstva še vedno ne odgovarja v pravem razmerju velikemu trudu javne oblasti na tem področju. V nekaterih provincah je odstotek tega narastka ostal na prejšnji nižini in so mesta, kakor na primer Trst, kjer celo stalno pada. Kar pa mora najbolj zanimati filozofa, biologa, teologa, sociologa in pedagoga ter seveda tudi politika in narodnega gospodarja, je predvsem sledeče dejstvo: Na častnem mestu stoje vasi, manjša mesta in trgi, pa sploh provinc, kjer se narod ni pokvaril po velemestu, kjer ne poznajo dancinogov, grill-roomov, barov in drugih takih zabavišč, kjer je doma skromnost in varčnost, kjer ni visokih dobičkov in ne poznajo luksusa. To sta Sicilija in Sardinija, vsa južna Italija in velik del srednje, ki so pa kljub temu omikane dežele, za katere režim gospodarsko zelo skrbi. Na zadnjem mestu pa stoje velemesta, pa tudi ne vsa, kar pomeni, da nekateri kraji in družabni krogi trpijo na kronični moralni infekciji, dočim so na primer Rim pa še nekatera večja mesta moralno še zelo zdrava. Najhujše je v severni Italiji, kjer se steka največ bogastva v Italiji. Tam življenje siha, dasi je baš v teh mestih največ socialno obrambnih naprav, vzorno šolstvo, najbolj ugodne mezdne pogodbe in najvzornije zdravstvene institucije. Najbolj liberalno časopisje ne zanikuje, da ne more biti nobenega dvoma več, da je pravi ubijalec narodovga življenja osebni egoizem, ki misli izključno le na lastni blagor in se ne meni za ideale in interese skupnosti.

Polje dela je torej še ogromno, v prvi vrsti pa bo treba posvečati človeka, da bo zakon gledal v krščanski sakramentalni luči in da bo sploh vse življenje umeval kot nalogo, za katero je odgovoren Bogu, narodu in vsemu človeštvu. Izginiti bo morala tudi tista mladina moškega in ženskega spola, ki smatra, da ji je svet namenjen samo za zabavo in karijero ali za spretno izkoriščanje. Nov rod se bo moral zavedati, da ima življenje visok pomen in namen ter velike dolžnosti, katerih ne sme nihče nekanzovano kršiti in zane-marjati.

tudi nihče ni pobijal v mednarodnem svetu, dokler je bil le notranja vladavina Nemčije. Položaj pa se je spremenil tisti dan, ko je Nemčija hotela tudi drugim narodom vsiliti svoj režim, s čemer je zanikala načelo samoodločbe, ki je eno glavnih načel in varstvo evropskega mira.

Ob tem dokazovanju je nadaljnja polemika zastala na mrtvi točki. Hitler je rekel, da zavezniki hočejo uničiti Nemčijo. Zavezniki pa ponavljajo, da hočejo potolči le nacizem, a ne toliko kot notranjo vladavino Nemčije, kakor sistem, ki vlada drugim narodom. To nasprotje je posebno značilno in ga moremo smatrati kot tipičen izraz miselnosti, ki je ogrožje polemike med vojskovočimi se državami. Nesoglasje je torej popolno in lahko služi kot prvenstven material za tiste, ki se trudijo, da ugotove bližnje in daljne vzroke sedanjega vojnega stanja.

Na suhem

Pariz, 2. febr. t. Reuter. Francosko vojno poročilo pravi: Na fronti nič posebnega. Zasebna poročila pa pravijo, da je postal odsek pri Renu zadnjih 24 ur zelo razgiban. Na obeh straneh Rena je močno delovalo topništvo. Tudi strojnice so regljale.

Novo orožje — vnetljiva tekočina

London, 2. febr. dl. »News Review« javlja, da je v Švici neki dr. Rudolf Berber, ki je nekoč zavzemal važno mesto v nemškem ministristvu za notranja dela. Svoječas je bil posrednik med Ribbentropom in angleškimi pacifističnimi krogi. Po njegovih informacijah ima Nemčija še druga tajna orožja razen magnetičnih min. Trdi, da so nemški strokovnjaki iznašli način, kako je mogoče raketo z veliko brzino izstreliti in ki je napolnjena z vnetljivo tekočino, katere se ob eksploziji rakete razprši ter na zemlji povzroča požar.

Messerschmitt iz lesa?

London, 2. febr. dl. »New Review« poroča, da poskušajo nemški inženirji zaradi varčevanja z alu-

minijem in jeklom graditi lesene lovske aparate tipa »Messerschmitt«. Po teh načrtih bi se mogel v ta namen uporabljati kavkaški oreh, pojačan z jeklenimi ploščicami. Na ta način mislijo nemški inženirji, da bi zmanjšali težo letala, a mu s tem povečali brzino. Vendar pa bi bil novi aparat manj odporen v primeru napada. Mislijo, da bodo prva lovska lesena letala zgrajena že v juniju tega leta.

Na morju

London, 2. febr. c. Danes je bilo objavljeno, da ima Anglija sedaj po petih mesecih vojne več trgovskih ladij kot pa jih je imela v začetku vojne. V teh mesecih so angleške ladjedelnice opravile ogromno delo. Angleška admiraliteta izjavlja, da je bilo v petih mesecih potopljenih za 481.000 ton angleških trgovskih parnikov. Poročila iz nemškega vira so podvojila to številko. Iz vojnih razlogov in iz razlogov varnosti za plovbo angleških ladij morajo ostati tajni podatki o novih parnikih, ki so že v prometu.

Oslo, 2. febr. t. Reuter. Švedska ladja »Frame« je bila torpedirana v Severnem morju in se je takoj potopila. Tonaže ne navajajo. Toda po številu posadke 25 mož je treba sklepati, da je imela okrog 3.000 ton. Utunilo je 19 mož, ostali šest so rešili.

Na zahodu

Gospodarstvo

Veljavnost kovancev po 50 dinarjev

Po odloku finančnega ministra z dne 9. avgusta lanskega leta se je odtegal promet dosedanjih srebrnih denar po 50 din (veliki komadi) v šestih mesecih poenosti 16. avgusta, torej do 16. februarja 1940. Po preteku tega roka, torej dne 16. februarja 1940 preneha biti ta vrsta denarja zakonito plačilno sredstvo in se more še v naknadnem roku

6 mesecev zamenjati brez odbitka z novo nakovanim denarjem samo še pri blagajnah Narodne banke in državnih finančnih zavodov. — Ob tej priliki opozarjamo, da poteče veljavnost starega srebrnega denarja po 20 din in kovinskega drobiža po 2 din in 0,50 din dne 16. avgusta, ko preneha tudi ta stari kovani denar biti zakonito plačilno sredstvo.

Obrotniško zborovanje v Celju

Celje, 2. februarja. V hotelu »Pošta« so zborovali danes obrtniki iz Celja in okolice. Skupno združenje obrtnikov v Celju je imelo danes že svojo 56. skupščino. Predsednik g. Holobar je pozdravil zastopnika Zbornice za TOI, podpredsednika g. Ogrina in zborničnega svetnika g. Hohnjeja, nato pa se spomnil pokojnih članov. Njegov referat o stanju obrtništva in njegovih važnih vprašanjih, zlasti o novelizaciji obrtnega zakona, o davkih, stanovskih vprašanjih in o združenjih, je zanimal vse navzoče članstvo. Celjska združenja imajo namen, da skupno kupijo Obrtni dom v Celju in se pogajanja za to v teku.

Tajniško poročilo je podal g. Mirnik Bogdan. Skupno združenje šteje 103 člane. Na novo se je prijavilo 8 članov. Novo obrt so dobili: brivec Josip Bukovac na Polzeli, Josip Kompan v Celju in Frizerka Anica Kristan v Celju, doselil se je brivski mojster Alojz Urh iz Velenja. Nadalje so dobili pooblastilo Frane Kučanda, vrvar na Prosenjakem, Rudolf Oberžan v Celju za četarstvo, Mastnak Josip, Ljubecno, za lončarstvo in slikar Jurij Vučkovič v Celju.

Združenje je imelo v preteklem letu 9285 din dohodkov in 10.029 din izdatkov, koncem 1. 1939 pa 13.696 din zadružnega premoženja. Obratun se je lani zaključil s primanjkljajem 743 din in to zaradi tega, ker več članov ni plačalo članarine.

Tajnik je nato poročal o obdavčenju obrti. V krajih od 10.000 do 20.000 prebivalcev, kamor spada tudi Celje, znaša pavšalacija za obrtnika brez pomočnika 220 din, obrtnika z 1 pomočnikom 330 in za obrtnika z 2 pomočnikoma 480 din. K pavšalnemu obdavčenju je priložilo še doklade in dopolnilni davek. Doklad je približno 60%, dopolnilni davek znaša 40%, poleg tega pa je še dodatni obratunski davek. Tako plača obrtnik brez pomočnikov 382, obrtnik z 1 pomočnikom 686, obrtnik z 2 pomočnikoma 993 din.

Predsednik nadzornega odbora je nato predlagal razrešitev upravi, kar je občni zbor sprejel. Nato je bil sprejet proračun za 1. 1940, ki določa 10.800 din izdatkov in 5200 din dohodkov. Primanjkljaj 5600 din se bo kril iz članarine, ki znaša za vsakega člana 50 din.

Posebno zanimivo je bilo predvajanje podpredsednika Zbornice TOI in predsednika obrtnega odseka g. Ogrina iz Ljubljane. Najprej je govoril o sestavi Zbornice, ki danes ne odgovarja več potrebam in vsem koristim obrtništva, kajti po dvajsetih letih se je pri nas industrija tako razbohotila in napravila velik korak, zlasti tuja industrija, da moramo na to misliti resneje. Obrtniki se gubimo v zbornici, zato je nujno potrebno,

da dobimo lastno zbornico. G. Ogrin je izjavil, da je ta zadeva danes že na dnevnem redu in da bo v teku enega meseca in morda že v treh tednih podpisana. Poleg sestava zbornice je na dnevnem redu zavarovanje obrtnikov. Tudi to vprašanje se bliža h koncu in bo rešeno. Da se marsikaj pri nas ni uredilo, ni krivda pri nas, tako je izjavil g. Ogrin, marveč na jugu, kjer so zaradi drugačnih razmer v svojih pokrajinah ravnali tako, da je bilo slovensko obrtništvo vedno oškodovano in prizadeto. Vse to je zakrivil škodljivi centralizem. Slovenski obrtnik mora biti za starost in onemoglost zavarovan. Govornik je navedel žalosten primer v nekem mestu, kjer imajo v ubožnici med 13 ubožci 9 obrtnikov. Nato je govoril o unifikaciji. 156 različnih združenj imamo v Sloveniji, vsa ta pa delajo po istem načinu, vsa se borijo za obrtniške pravice, njih delo pa ne zaleže, ker ni skupno in večkrat tudi ne složno. Ministrski svet je pred kratkim izdal odlok, da se ukinejo vsa združenja, ki nimajo nad sto članov. Ugotovilo se je, da imamo v Sloveniji 85 takih združenj. Zato bodo v kratkem ustanovljena skupna združenja, ki pa bodo imela posebne sekcije. Po unifikaciji združenj bomo imeli v Sloveniji le 40 takih združenj, ki bodo imela enotno upravo. Dva milijona dinarjev, ki so jih sedaj uporabila vsa številna združenja, se bo lahko drugače uporabila v korist in korist obrtništva. Da ne bo kakšnih nepotrebnih očitkov in nesporazumov, bo Zbornica predlagala, da bodo vsi odseki, ki bodo skupno v Združenjih, lahko ohranili svoje premoženje, morda ga uporabi za gradnjo obrtnih domov ali v kakke dobrodelne namene.

Nato je g. Ogrin govoril o zavodih za obrtno pospeševanje, o novelizaciji zakona. O tem bo kmalu razprava na konferenci zbornice v Ljubljani.

Predsednik skupnega obrtnega združenja je prosil g. Ogrina za naklonjenost celjskim obrtnikom, da bi čim prej dobili nazaj v roke Obrtni dom.

G. Pepernik je poročal, da je Odešek brivcev in frizerjev izvolil za predsednika g. Voziča. Dosedanji predsednik je bil g. Taček.

Po predlogu g. Voziča je bila uprava pooblašena, da v primeru nakupa Obrtnega doma kupi gotovo število delnic.

Na zborovanju so člani kritizirali postopanje OUZD zaradi dvajsetstodotnih plačilnih nalogov za vaje. Predlagano je bilo, da bi bilo dobro, da bi tudi obrtniki dobili lastno bolniško blagajno. Zborovanje je trajalo dopoldne, ko je bila sprejeta resolucija. To bomo priobčili kasneje.

Preračunski predlogi ban. podjetij in ustanov

V naslednjem navajamo predloge preračunov banovinskih podjetij in ustanov za 1940-41 v izdatkih, obenem pa tudi v oklepajih odobreni preračun za 1939-40:

Sadijarska in vinarska šola v Mariboru 1.067.540 (1.184.800), kmetijska šola na Grmu 747.340 (743.520), kmetijska šola v St. Jurju ob juž. želez. 548.720 (566.200), kmetijska gospodinjstva šola v Svecini 273.800 (273.000), kmetijska šola v Rakičanu 657.480 (1.101.710), kmetijska gospodinj. šola v Mali Loki 412.220 (446.720), trsnica in drevesnica v Kapeli 202.360 (207.810), trsnica v Kostanjevici 162.700 (143.000), trsnica v Dramljar 58.000 (58.000), trsnica in drevesnica v Vinomerju pri Metliki 125.310 (103.130), trsnica in drevesnica Sv. Barbara v Hlohah 114.900 (91.300), trsnica in drevesnica v Virštajnu 120.800 (92.600), ribogojni zavod v Boh. Bistrici 623.600 (301.650), vinarski in sadijarski zavod v Mariboru 249.720 (277.180), posestvo Biba na Me-nini 14.300 (33.700), posestvo v G. Radgoni 50.000 (49.000), posestvo v Svecini 461.730 (318.740), kmetijska šola v Poljčah 394.560 (441.200), podkovska šola v Ljubljani 200.660 (229.020), nižja gozdarska šola v Mariboru 306.540 (308.480) din, Gluhonemica v Ljubljani 631.360 (555.600), deško vzgojališče v Ljubljani 576.500 (576.500), zavod za elepe otroke v Kočevju 339.890 (308.240), založba šolskih knjig in učil 3.089.060 (4.741.560) din.

Deciji dom v Ljubljani 413.000 (407.790), v Mariboru 600.100 (522.600), splošna bolnišnica v Mariboru 7.556.610 (6.148.840), javna bolnišnica v Celju 3.295.020 (3.175.680), javna bolnišnica v Mureki 50.000 (1.432.980), javna bolnišnica v Sloveniji 1.447.940 (1.413.580), javna bolnišnica v Brezicah 1.114.360 (1.112.400), javna ženska bolnišnica v Novem mestu 886.930 (922.860), javna bolnišnica v Ptuj 990.240 (974.480), hiralnica v Vojnici 993.720 (992.440), hiralna v Ptuj 761.410 (749.940), zavod za raziskavanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani 770.080 (791.080), zdravilišče na Golniku 6.450.000 (6.197.860), zdravilišče v Dobrni 2.180.060 (2.212.540), zdravilišče v Rogaski Slatini 9.411.420 (9.296.440) din.

Kranjske dež. elektrarne 22.500.000 (21.000.000) dinarjev.

Financiranje vojne

Znani gospodarski strokovnjak prof. G. Cassel piše v četrtletnem poročilu »Skandinaviska Banken« o pomanjkanju blaga in kupni moči v vojnih časih. Cassel smatra, da je vero v to, da se naraščajoče breme davkov izključno položiti na ramena onih, ki to zmorejo, smatrati za utvaro. Obdavčitev se mora obrniti ali proti tvorbi kapitala ali proti konzumu. Naravno seveda ne more varovati tvorbe kapitala, ne sme pa tudi iti preveč proti njemu, ker sicer pri tem lahko trpe škodo važne socialne potrebe. Visoki premoženjski davki se ne dajo drugače plačati navadno kot z najetjem posojil ali s prodajo vrednostnih papirjev ali ostalih delov premoženja. Tako se dejansko plačujejo davki z angažiranjem hranilnih sredstev trgu. Pri tem pa je obremenjen v isti meri s tem kapitalni trg kakor če bi na njem najemala posojila država.

V vojnih časih, ko je kapitalni trg posebno obremenjen, bi daleč sežna obdavčitev dohodka in premoženja pripeljala do tega, da bodo morale

banke tvoriti v ta namen, da se bodo lahko plačevali davki, nova plačilna sredstva, kar je isto- vetno z inflacijo.

Smatra se, da bi moralo glavno breme davkov vsekakor počivati na konzumu. Če država zviša svoj konzum, ne da bi se primerno zvišal tudi denarni dohodek, morajo znižati državljani svoj konzum v veliki meri. Bogatejši morajo svoj konzum omejiti naravno zelo močno in se zadovoljiti z znatno nižjim standardom, kakor so ga vajeni. Toda s tem ni veliko doseženega. Omejitve mora biti še bolj dalekosežna. Saj gre vendar v osnovi za to, da se privedejo v znatni meri produktivne sile naroda od produkcije za zasebne potrebe v službo države. Prevedba mora vsebovati zmanjšanje prejšnjega konzumnega standarda za vse narod. Če se temu kdo protivi, ne doseže nič. Končno bo le treba iti na to pot, toda na to bo gospodarstvo šele prisiljeno z inflacijo.

To so misli švedskega gospodarskega strokovnjaka, katere posnemamo po nemških listih.

Odešek za pomorstvo pri banki oblasti v Zagrebu. Pri oddelku za trgovino, obrt in industrijo banke oblasti v Zagrebu je osnovan odešek za pomorstvo.

Nov gospodarski mesečnik. V Zagrebu je začel izhajati mesečnik »Gospodarski prijatelj«, ki hoče po vzoru znanega ameriškega pisatelja Gassona propagirati moderno organizacijo in poslovanje v gospodarskem življenju. Let prinaša mnogo idej, dobrih nasvetov in praktičnih navodil za gospodarje. Ureja ga g. M. M. Nator. Stane 60 din, naroča se v Zagrebu, Pamotičeva 10.

Industrijska in trgovska d. d., Belgrad. Izbrisani so člani uprave: dr. Pavel Sayer, dr. Feliks Hauer in Sava Prvulović; vpisani pa ing. Jožef Nejedli, Hans Svoboda in Emil Šara.

Nova družba z om. zavezo v Splitu. Likvidirala je družabna tvrdka Aljinović-Kraljević, protokolar na pa je bila družba z om. zavezo Frane Aljinovića, trgovina z mešanim blagom na veliko. Glavnica znaša 300.000 din, poslovodja je dr. Uroš Kraljević.

Iz trgovskega registra v Zagrebu. Pri gradbeni družbi Inženjeri Kaiser in Šega v Zagrebu je bil izbrisan član uprave Lavoslav Kornfein; vpisan pa Miroslav Albrecht. — Pri Stock Brandy Medicinal d. d. v Sl. Požegi je bil izbrisan član uprave Čudič Milan, vpisan pa Marcel Zukolin.

Carinarica v Varaždinu. Na željo varaždinskih gospodarskih krogov je podpisal finančni minister g. dr. Šutej odlok, s katerim se ustanavlja v Varaždinu oddelek carinarice za Kotoribo.

Nova delniška družba v Belgradu. V Belgradu je bila vpisana v trgovinski register delniška družba Ferovoli, ki ima namen baviti se s trgovino z železom in stroji itd. Glavnica znaša 1.1 milij. din. Upravni odbor tvorijo: Gaspar Georg, Redlich Ernst, Lefert Robert (vsi iz Nemčije) in Nedeljković Aleksander iz Belgrada v nadzorstvu so Belaj Teodor, Moser Bruno Hane in dr. Cornelius Trimbora.

Zvišanje glavnice. Medmurska petrolejska d. d. v Selnici zvišuje glavnico za 10 milij. din iz d. d. 100.000 novih delnic po 100 din imenske vrednosti. Glavnica je doslej znašala 25 milij. din, od česar je imela država 6.250 komadov delnic v imenski vrednosti 625.000 din. Od novo emitiranih delnic prevzame država 25.000 kosov t. j. 2,5 din imenske vrednosti. Ostalih 75.000 delnic pa je na razpolago zasebnikom in sicer starim delničarjem za 1 staro

delnico 4 nove delnice. Pri vpisu se plača 140 din na delnico kot pri prejšnjih emisijah. Vpis traja do 29. februarja.

Sredstvo proti slinavki in parkljevki. Iz Curiha poročajo, da se je nekemu švicarskemu kmetovalcu posrečilo po dolgotrajnih poskusih napraviti sredstvo, ki povzroči ozdravitev bolne živine navadno že v 5 dneh. Drugače ali tretjega dne izginejo po preizkušnjah sline v gobcu in izpuščaji na parkljih, živina dobi zopet veselje do hrane in pri krvavih mlekaricah se lahko računa že po petih dneh na normalno dajanje mleka. Cena preparata je nižja kot cena seruma. Pod kontrolo veterinarskih oblasti je bilo izvršnih poskusov v Švici že pri 700 glavah živine in tudi v Franciji so s tem zdravilom rešili okoli 3000 krav. Če se bo zdravilo obneslo, potem je pričakovati, da se bo ogromna narodna gospodarska škoda, ki jo povzročata slinavka in parkljevka, občutno zmanjšala.

Belgijski vojaški stroški. Iz izjave belgijskega finančnega ministra je posneti, da so z začetkom mobilizacije znašali belgijski vojaški stroški dnevno 11 milij. belgijskih frankov; sedaj pa so narasli že na 17 milij. belgijskih frankov. Belgijska vlada namerava najeti večje notranje posojilo, kajti v letu 1940 potrebuje Belgija 7 milijard za stroške mobilizacije, 2 milijardi pa za podporo vplečenih vojakov.

Cene na drobno na Madžarskem. Indeksi cen na drobno v Budimpešti, ki ga izračunava »Pester Lloyd« prinaša od decembra na januar zvišanje od 117,50 na 121,79. Za primerjavo navajamo, da je znašal indeks septembra 1939 111 in da je torej v teku vojnih mesecev narasel za 10,79 točke ali skoro 10 odstotkov.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENCJI DARUJE OB TRETIJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

Borze

Dne 2. februarja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet na zagrebski borzi je znašal 556.319 din, na belgrajski 850.000 din.

Belgrad — uradni tečaji

Amsterdam 100 gold.	2348,75—2386,75
Berlin 100 mark	1778,62—1796,38
Bruselj 100 belg.	751.—763.—
London 1 funt	176,65—178,85
Milan 100 lir	223,55—266,65
New York 100 dolarjev	4425.—4485.—
Pariz 100 frankov	99,79—102,09

Belgrad — svobodno tržišče

Amsterdam 100 goldinarjev	2900,86—2938,86
Bruselj 100 belg.	926,51—939,51
Curih 100 frankov	1228,18—1238,18
London 1 funt	217,22—220,42
New York 100 dolarjev	5480.—5520.—

Belgrad — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14,70—14,90
Solun 100 drahm	30,46—31,16

Zagreb — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14,70—14,90
Solun 100 drahm	30,40—31,10

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 10,03, London 17,70, New York 44,6, Bruselj 75,70, Milan 22,51, Amsterdam 236,80, Berlin 178,75, Stockholm 106,175, Oslo 101,35, Kopenhagen 86,10, Solija 330, Budimpešta 87, Atene 3,30 ponudba, Carigrad 3,55 ponudba, Bukarešta 3,30 ponudba, Helsingfors 7,75 ponudba, Buenos-Aires 101%.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Zagrebu 422 blago

v Belgradu 422,50—423

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98 denar, vojna škoda promptna 422,50—423 (422,50, 421,50), begluske obveznice 76,75 denar, dalm. agrarni 70,50—70,75 (71, 70,75), 4% severni agrarni 50,50 denar, 8% Blerovo posojilo 95 denar, 7% Blerovo posojilo 87,50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar. — Delnice: Narodna banka 7,450 denar, Priv. agrarna banka 190—191 (191,50).

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, vojna škoda promptna 422 blago, begluske obveznice 74 denar, dalm. agrarni 68 denar, 8% Blerovo posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 97,50 denar. — Delnice: Trboveljska 240—245, Gutmann 50—60, Sladk. tov. Osijek 140 denar, Osj. livarna 160 blago.

Zitni trg

Novi Sad. Koruza, bač., ban., staro, neizpremenjeno, bač. nova 123/24, bač., nova pariteta Indija 122/23. Tendence stalna. Promet srednji. Sombor. Borza zaprta.

Živinski sejni

Ptujski prašičji sejem dne 31. januarja 1940. Prignanih je bilo 88 svinj in 12 prascev, skupno 100 komadov, od tega je bilo prodanih 28 komadov. Cene so bile naslednje: pršutarji 7,25—7,75 din, debele svinje 8—8,75 din in plemenske svinje 6—6,50 din za kg žive teže.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V Slovenskih Konjicah dne 24. januarja 1940. Voli II. vrste 5—6, voli III. vrste din 4,50, telice II. vrste din 5—6, krave I. vrste din 4, krave II. vrste din 3,50, krave III. vrste din 2,50—3, teleta I. vrste din 3, teleta II. vrste din 4,50, prašiči špcharji din 9, prašiči pršutarji din 8, za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 10, goveje meso II. vrste din 8, svinjina din 12—14, slanina din 17, svinjska mast din 21, čisti med din 20, neoprana volna din 30, oprana volna din 40,50, goveje surove kože din 11, telečje surove kože din 14, surove surove kože din 7—8 za 1 kg. — Pšenica din 2, ječmen din 2, rž din 2, oves din 2, koruza din 2, fižol din 7, krompir din 1,75, lucerna din 16, seno din 0,80, slama din 0,40, jabolka I. vrste din 4, II. vrste din 3, brusnice din 7, suhe češnje 7 din, pšenična moka din 3,50, koruzna moka din 2,25, ajdova moka din 4,50, za 1 kg. — Drva din 75 za kub. meter, jajca din 1,50, za 1 komad, mleko din 2 za liter, surovo maslo din 41 za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 3,50 za liter, finejše sortirano vino din 4 za liter.

ŠPORT

(Ostala poročila glej na 8. strani!)

Novosti iz Garmischa

Garmisch, 1. februarja.

28. januarja so se začele v GA-PA šeste mednarodne zimske tekme, na katerih je zastopanih sedem narodnosti, med katerimi smo tudi Jugoslavlani s svojim hokejskim moštvom in dvanajstimi najboljšimi jugoslovanskimi smučarji. Hokejsko moštvo je sestavljeno po večini iz igralcev ljubljanske Ilirije, ki si je pred nedavnim osvojila tudi ponosni naslov jugoslovanskega državnega prvaka, in iz rezervnega napada, ki ga sestavljajo igralci zagrebških klubov.

Danes, 1. februarja, je bilo prvo mednarodno srečanje na zimskem stadionu med državama reprezentancama češkega protektorata in Slovaške. Ta tekma se je odigrala zaradi tega, ker je italijansko državno zastopstvo prišlo v Garmisch šele danes po 16. uri, in niso zaradi utrujenosti mogli takoj nastopiti. Zato so prireditelji odločili, da naj igra ta mesto prvotno določene tekme navedene reprezentance Češke in Slovaške.

Češi pa niso v Slovaških naleteli na močnejšega nasprotnika in so ga brez velikega truda premagali z rezultatom 12:0. Češi so igrali brez kakšnega velikega napreznja in se štedijo za nadaljnja srečanja, ki bodo od njih zahtevala več moči.

Istega dne ob 20.15 zvečer pa sta se srečali zastopstvi nemškega rajha in Jugoslavije.

Nemčija : Jugoslavija 9 : 0 — Časten izid

Po dolgotrajnih prerekanjih in intervencijah vseh mogočih strani je odšla končno le jugoslovanska reprezentanca v Garmisch, čeprav je njena udeležba visela vse do zadnjega v zraku. Posredovati je moralo tudi ministrstvo za telesno vzgojo. Končno so sestavili naše moštvo, ki je odpohtovalo v ponedeljek tega tedna na zimske igre v Nemčijo.

Prvo srečanje je bilo določeno z Nemčijo in reči moramo takoj v početku, da so naši fantje svoj ognjeni krst prestali kar srečno in uspešno. Moštvo sta nastopili v krasnem mednarodnem olimpijskem stadionu. Zanimanje za današnje srečanje je bilo izredno veliko, predvsem zaradi tega, ker je nemški kapitan izbral novo moštvo Nemčije, ki bo v nadaljnjih igrah zastopalo barve Velikega rajha. Stadion je zopet nudil sliko, veličastno in krasno, kakor ob največjih olimpijskih slavnostih.

Jugoslovansko zastopstvo nastopa šele v drugo v mednarodni areni, v borbi z velikimi mojstri na ledu. Lani so prestali svojo prvo preizkušnjo v Švici. Moštvo se je predstavilo v prav dopadljivi formi, in je navdušilo številne gledalce zaradi svoje fair in poštvovalne igre. Sodil je italijanski sodnik, ki ni proti Jugoslovanom niti enkrat posegel po kazni. Glavno težišče vsega bremena je nosila jugoslovanska obramba, v kateri pa je bil najboljši mož vratar Ice Rihar, ki je bil obenem tudi najboljši mož na ledeni plošči ta večer. V splošnem so si edini, da niti eno moštvo ni s seboj privedlo tako odličnega, prekanega in spretnega vratarja, kakor je bil naš Ice. Dal je igro polnega moza in velika zasluga pritiče njemu, da niso Jugoslovani zapustili drsališča z dvoštevilnim rezultatom. Napad seveda ni mogel proti razpoloženi obrambi Nemcev uspeti. Reči pa moramo, da so vsi dali v igro vse kar so mogli, vse kar znajo. Pokazali so od lanskega svojega nastopa, kar viden napredek in so glede taktike in tehnike igre mnogo pridobili.

Kakor rečeno, so Nemci nastopili v nekoliko spremenjeni postavi in je v tej igri kapetan poskušal sestaviti svoje najbolje moštvo, ki bo v nadaljevanju iger zastopalo Nemčijo. Odličen je bil mladi novopečeni reprezentativec Kuhn, ki se je v moštvo sijajno obnesel in je tudi sam zabil tri efektne gole. Občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo napeti in lepi borbi in je ob koncu, tako zmagovalec kakor goste prisrčno pozdravljalo. Posebneje odobravanja je bil deležen seveda naš Ice.

Mnenja smo, da bi bil uspeh naših hokejistov še boljši, ako bi odšli na igre res vsi naši najboljši igralci. Drugi napad je bil zagrebski in resno dvomimo, da bi mogel dati tako igro, kakor bi jo dal drugi napad ljubljanske Ilirije. Zdi se nam, da ni prav, ako mešajo in vsiljujejo v državno moštvo ljudi, ki še nikdar niso igrali skupaj in ki se med seboj ne razumejo. Ob tako važnem momentu, kot je sestava drž. reprezentance, ki ima zastopati državo, ne gre, da bi mešetarili in za zeleno mizo postavljali moštvo, kakor se je to zgodilo sedaj. Igra naj pač najboljši, in ugledu države se imajo v takih primerih podrediti koristi posameznikov. Zakaj so ostali doma igralci, ki so brez vsakega dvoma prav dobri in ki vsak izmed njih zaleže prav sigurno za zagrebskega igralca, če ne za več? Nič nimamo proti temu, da gredo tudi igralci drugih klubov na tuja igrišča, da gledajo, da se učijo, a puste naj igrati one, ki to zaslužijo, ki to bolj umejo. Prvo naj bo vedno ugled države, daleč za tem pa šele zasebni interesi. Tako je naše mnenje.

Na sporedu zimskih iger je tudi bogat smučarski program. Jutri bodo startali tekači v štafeti na progi 4 krat 10 km, popoldne ob 15 pa se bodo srečali Jugoslavlani na Madžari na ledu. Zvečer pa se bo vršilo preloženno srečanje v hokeju na ledu med Italijo in Slovaško.

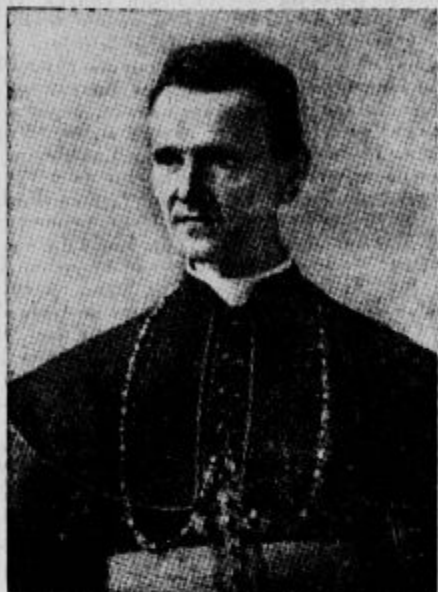
Po športnem svetu

Na seji Vrhovne nogometne zveze, ki se je vršila dne 27. januarja, je internacionalni tajnik te zveze podal termine naših srečanj v letu 1940. Ta srečanja naj bi se vrš

Ob obletnici smrti škofa dr. Gnidovca

apostola katoliške diaspore v Južni Srbiji

Sam je ob nastopu svoje službe rekel, da je prišel kot Simon iz Cirene, da pomaga Jezusu nositi križ — prisilili so ga. Pa če tudi ni drage volje sprejel visoke škofovske časti, je križ, ki je bil priključen tej visoki časti, dragovoljno nosil. Nosil ga je 14 let in prehodil vseh 14 mučnih postaj. Od prve do zadnje in čez vse je nosil v svoji duši samo eno misel: »Za duše«. Tej njegovi ideji, ki je ideja pravega Kristusovega apostola in ideja svetniške duše, se je moralo vse ukloniti, pasti so morale vse ovire, prevzemal je na

sebe največje žrtve, kadar je šlo za reševanje neumrjčih duš. Vsa njegova nastopa, vsaka njegova beseda je šla samo za tem ciljem — zato ga je pa tudi vse cenilo in spoštovalo in že samo njegova postava je bila najboljša pridiga.

»Salus animarum — suprema lex« — da, za njega je obstojal edini zakon, delati za reševanje duš. Samo, kdor je gledal njegovo delovanje pod tem vidikom, ga je mogel razumeti, kako je hodil po križevem potu dušnega pastirstva od postaje do postaje in s kakšnim razumevanjem je opravljal to svojo službo na potu za Kristusom. Res, dobesedno je skoraj vzel križ na svoje rame in šel za Jezusom, kot je to On zahteval.

Danes, ko ga ni več med nami, lahko rečemo, da ga nismo razumeli in ga včasih tudi nismo hoteli razumeti, ko smo le preveč s človeškimi očmi gledali njegovo delo in tolmačili njegove včasih na prvi in površni pogled res čudne odločbe. Kolikokrat je sam potožil — drugače ni imel navade pritoževati se — da ga ne razumemo — in prav je imel. Sedaj vemo, kaj je bil škofiji, ko ga ni več med nami in sedaj razumemo, kaj je hotel s svojim delovanjem, govorimo mnogi, ki smo ga prej obsojali in kritizirali.

Nikdar ne bom pozabil, s kakšnim glasom in pogledom mi je odgovoril, ko sem enkrat pred njim kritiziral njegovo delo: »No, sedaj še, vi prihajate s tem, ali ne razumete...«

Da, ob kritiziranju in godrnjanju vseh je večkrat nosil svoj križ in kakor bi vedel, da po njegovi smrti ne bo hotel nihče zaznamenovati postaj njegovega križevga pota, si je sam postavil znamenja. Cerkve, cerkvice in kapele po škofiji so postale njegovega križevga pota, in če bi one danes spregovorile, bi povedale, kako težko, a vendar junaško in vdano v voljo božjo je šel mimo njih. Sv. Anton v Gusinju na severu in sv. Peter v Dušanovu na jugu; sv. Ciril in Metod na drugi strani v Ohridu in sv. Jožef med slovenskimi pravoslavci v Bistrenici; sv. Angel Čušar v Uroševu na Kosovem polju in sv. Mala Terezija v Kumonovcu; Mati božja Letniška z Marijino cerkvijo v Smeču v Metohiji in Marijinima kapelicama v Velešu in Stipu; v hribih med laramani sv. Sebastijan v Pešteru in sv. Ana v Dunavu s cerkvico v Krivoseriji; sv. Anton sredi Kosovega polja v Prištini s cerkvico sv. Križa v Novem Pazaru in sv. Cirilom in Metodom v Prijepolju, da ne omenjam sv. Katarine v Peči in sv. Janeza Krstnika v Zlokučanih sredi Metohije in se ustavim pri sv. Petru in Pavlu v Djakovici.

Veliko je število teh postaj in po kakšnih krajih so raztresene — res dolga je bila pot njegovega križevga pota. In med ta božja znamenja je postavil lepo malo semenišče v Prizrenu, šolo »Slomškov dom« v Letici in Sirotišče sv. Jožefa v Skoplju.

Vse to so zunanji znaki njegovega plodonosnega delovanja na našem jugu. Pa se še vedno dobi kdo, ki zna ironično pripomniti, da se delo velikega pokojnika nikjer ne pozna. Ko ljudje molčimo — celo Mohorjev koledar ni spregovoril — pa kamni na zgoraj omenjenih stavbah govore o njegovih velikih žrtvah in njegovem nesebičnem delu.

Večkrat me ta ali oni vpraša, kakšne uspehe je imel pokojni škof pri svojih žrtvah? Eno vemo vsi: Njegovo plačilo je bil vsak dan težji križ, ki ga najbrž nobeden drugi ne bi zmogel...

Zunanji uspehi so zgoraj navedene stavbe; a duhovni uspehi — o teh pa mi soditi ne moremo. Le eno dejstvo lahko približamo: po njem in njegovem delovanju je Južna Srbija spoznala krščanstvo v pravi luči. Pripadniki vseh ver in nazarj so govorili in govorili o njem samo kot o božjem človeku in nas sprašujejo, kdaj ga bo naša Cerkev prišla svetnikom.

Naš slovenski narod je imel na jugu v njem svojega velikega predstavnika, ki je vsemu narodu pridobil spoštovanje vseh Katoličani na jugu in med njimi tudi številni naši Slovenci pa so imeli v njem svojega duhovnega očeta in zagovornika pred ljudmi, a v prvi vrsti seveda pred Bogom. Kolikim dušam je pa pomagal in koliko jih je rešil, ve pa samo dobri Bog in oni srečni, ki jih je on vodil proti nebu, kjer jih sedaj v slavi pričakuje.

Ker se pa danes v dnevnem časopisu sodi veličina posameznika po njegovem delu na narodnostnem in državnem polju, moramo pogledati njegovo delovanje tudi od te strani. Res, da on ni bil nikdar politik, in je živel daleč stran od vseh političnih spletkarij, sem vendar toliko predrzen, da si upam trditi, da je on za našo slovensko stvar in za utrditev jugoslovanske misli več storil, kot mnogi zgovorni politiki. Kako to? Res, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci politično zedinjeni v veliki Jugoslaviji, a duhovno še dolgo ne in to zaradi nujnih zgodovinskih dejstev in zaradi nespretnosti političnih režimov. Samo prisluhnite, kaj narod govori na severu naše države o njenem jugu in kako mislijo na jugu o severu. Duhovno

še nismo zedinjeni v močni Jugoslaviji in tu zgovorni politiki večkrat več škodujejo kot pa koristijo. V dr. Gnidovcu je pa jug spoznaval nas Slovence in nas začel ceniti, a pokojni škof je pa zopet zanesel med Slovence smisel za naš jug, ki ga je predstavljal vedno v pravi luči. Delal je res samo na verskem polju, a sad njegovega delovanja je, da jugoslovanski narodi počasi drug drugega spoznavamo in se tako duhovno zedinjamo. Jugoslavija bo velika in močna, ko se bomo Slovenci, Hrvati in Srbi duhovno zedinili, to se pravi, da bomo drug drugega spoznali, cenili in spoštovali, ker šele potem bomo znali drug drugemu priznati, kar mu gre. In k temu duhovnemu zedinjenju jugoslovanskih narodov je mnogo priložil s svojim delovanjem pokojni škof dr. Gnidovec. To je bilo njegovo konstruktivno nacionalno delovanje — tudi tu se ne dajo uspehi tehtati, a majhni niso.

Velik je bil pokojni skopljanski škof, svetniški je bil njegov značaj — na cerkvenem in nacionalnem polju je storil mnogo več kot samo svojo dolžnost — in vendar ga nismo vredni. Človek mora napisati, da Slovenci nismo vredni velikih mož, ker jih ne znamo spoštovati. Pregledal sem koledarje raznih izdaj — slovenske in hrvaške; dobil notri vsega več kot preveč, a o pokojnem dr. Gnidovcu — nič! Niti toliko ni zaslužil, da bi ga uvrstili med druge osebnosti, ki so lani umrle ali da bi pri naštevaju živih jugoslovanskih škofov na koncu pripisali, da je skopljanski umrl — niti tega ni zaslužil, ker je pač za Slovence in Hrvate preveč žrtvoval.

Vem, da mi boste rekli, da gledam le vse preveč skozi ozka vrata skopljanske škofije, ki teh koledarjev tako malo kupuje, a jaz si drzmem proti temu trditi, da ga zato ne priznavamo, ker je bil on vse skozi katoliški škof, a mi, ki ga sodimo, se pač vrtimo vsak v svojem malem krogu lastnih interesov in zato ne moremo premeriti dalj katoliškega univerzalizma.

Pa bo že Bog preskrbel za svojega zvestega služabnika in ga čez leta na svoj način proslavil.

V. Zakrajšek.

Iz življenja svetniškega škofa

Pastir duš

Vse življenje pokojnega škofa je bilo usmerjeno v nadnaravno življenje v Bogu. »Dajte mi duše,« je bil klic njegovega srca, ko je bil profesor in ko je bil škof. V mladem zavodskem dijaku je budil zmisel za duhovno življenje in ga vodil k obhajilni mizi, da živi z Jezusom, ki je Pot, Resnica in Življenje. Kot skopljanski škof je razširil svoj duhovniški apostolat na obsežno škofijo, ki meri 48.000 kvadr. km t. j. vso Južno Srbijo s Sandžakom do Visegrada v Bosni. Po teh krajih je potoval peš, ali na konju in oslu, na glavnih cestah v avtomobilu — povsod pripravljen na vse žrtve — mnogokrat je spal na tleh, mnogokrat brez hrane — radosten, da sme za svojega Gospoda storiti vse, da mu pridobi duše.

Pokojni škof zadnjič med duhovniki in Euharističnem kongresu v Letnici 15. avgusta 1938

Cerkvica sv. Ane med Caramano v Dunavu v Skopjski Crni gori, ki jo je pokojni škof kot poslednjo postavil in 21. septembra 1938 blagoslovil

V skopljanski škofiji je 18 župnij, kjer živijo domorodci slovanske in albanske narodnosti. Med njimi in raztreseni po vsej škofiji pa so naseljeni Slovenci iz Primorske (Bistrenica, Kosovo polje, Sojevo), Hrvati iz Istre (Dušanovac ob Dojranskem jezeru) in katoličani drugih narodnosti. (Vseh je okrog 40.000, največ v Skoplju ca 3400). Škof Gnidovec je v 14 letih zgradil 12 cerkev in kapel in pozval 6 slovenskih duhovnikov, 3 slovenske lazarišče in 2 salezijanca na dušnopastirsko delo v diaspori. V Prizrenu je zgradil malo semenišče za 40 gojencev, v Skoplju sirotišče sv. Jožefa za 25 sirot.

Ljubitelj ubožcev

»Usmiljenje nas stori najbolj podobne Bogu,« pravi cerkveni učitelj sv. Tomaž Akvinski. Pokojni škof je na vsakem koraku pokazal, da mu je bližnji brat v Kristu in je imel vedno iskreno očetovsko besedo za njega in brez kake denarne podpore ni nikdar odslavljal ubožca. Zadnji dinar je razdelil in zadnjo srajco je podaril pomoči potrebnim. V škofovih zavodih je delil med svetovno vojno dela duhovnega usmiljenja ubogim ranjenecem, ki so ležali tu v bolnišnici, na jugu pa brezštevila ljudi brez strehe in službka in mnogokrat s številno družino. Ko je odhajal na kanonsko vizitacijo, je napolnil kovčec z rožnimi venc, svetinjami in križci, a listnico s par stotaki. V župnijah je povsod priporočil karitativne organizacije. Presenečen je bil ob božičnicah v Skoplju, kjer so bile predstave samo za ubožne družine in lepi darovi za vsakoga od njih. V Skoplju, ko se je škof Gnidovec pojavil na ulici, so ga kmalu obkrožili ubožci in ga spremljali zopet do cerkve, kjer jim je razdelil poslednji dinar.

Božji človek

Dnevni red njegovega dela je bil: Ob 4 je vsaki dan vstal in ob pol 5 je že klečal v cerkvi. Maševal je ob četrta na 6 in se zadržal v molitvi do pol 7. V Prizrenu in v Skoplju, ko ni bilo duhovnikov, je vsaki dan spovedoval. Po zajtrku je delal v svoji pisarni in vsaki hip je hodil molit v cerkev. Ker ni bilo župnika v Skoplju, je 4 leta bil tudi župnik: krščeval je in pokopaval. Popoldne je šel na sprehod, ker je trpel od glavobola in je vso pot molil. Vsako leto je napravil 8 dnevnih duhovnih vaj in ako ni mogel v samostan v Slovenijo, je v župnišču tiho živel in molil. Pridigal je v cerkvi vsako nedeljo, včasih večkrat. Na jugu so pridige še posebej važne, ker so velikokrat to edina duhovna hrana za katoličane. Da bi mogel učiti tudi najodlagnejše vernike, je leta 1925 ustanovil list »Blagovest«. Vsako leto je napisal postni list.

Najbolj je častil presv. Evnaristijo. Pridigal je tri škofijske euharistične kongrese v Letnici. Širil je pobožnost presv. Srca Jezusovega. Za mladino je priporočal Marij kongregacije, ki jih je 13 v škofiji. Začela je delovati tudi Katoliška akcija.

Vsi so ga spoštovali v škofiji — katoličani in drugoverci: pravoslavni in katoličani. Bil je vsem zgled dobrega pastirja, ki je žrtvoval sebe Bogu, da bi rešil duše ki so mu bile izročene.

Njegov spomin bo živel med nami. A. K.

Zastopnikom »Bogoljuba«

Pošljite nemudoma sezname naročnikov in pa denar zanje, sicer ne bodo uvrščeni med one naročnike, ki imajo pravico do žrebanja!

Uprava »Bogoljuba«

Boguslav Kuczynski:

Beg iz Varšave

Dela pa je bilo kljub temu veliko. Stachowiak je telefoniral v urad, kjer pa so odgovorili, da je vse v zastoju, dokler se položaj ne razčisti.

»Novih naročil ne sprejemamo, starih ne izvršujemo, kajti ves papir so nam vzeli. Vam pošljemo nekaj denarja.«

Tako je govoril ravnatelj založbe. Stachowiak je stopil v pritličje, če bi se dalo kaj urediti s hraniliščem. Sam je bil prepričan, da bo v kratkem moral iti. »Ne bom imel mirne vesti, če kar tako vse pustim,« je pomislil.

Poprašal je med najbolj delavnimi ljudmi. Našel je tesarja, ki je stanoval v isti hiši, in sta stopila k lesnemu trgovcu. Tam sta kupila nekaj kolov za oporišče stropa. Ti naj bi preprečili hranilišče pred podirajočimi se stenami. Hiša je bila namreč zidana zelo lahko.

Prišla je spet noč in zopet je imel Stachowiak stražo. V radiu so neprestano ponavljali, da naj avtomobili tudi za mestom uganejo vsi luči. »Sij se dela okrog luči in v sredi je videti mesto,« so govorili.

Na cesti so ljudje govorili samo o vstopu Anglije in Francije v vojno. Bogve, če se jim bo posrečilo kaj ukreniti. Pri nas na fronti je namreč vsak dan slabše. Pritoževali so se, da jim manjka informacija. Samo tega so si želeli ljudje. Toda radijska poročila so bila zelo skopja.

Stachowiak je stal pred hišo do štirih zjutraj. Zgodilo se ni nič. Ko je prišel v stanovanje, je Marija še spala. Pristala je na to, da bo spala v njegovi sobi. Ležala je skrčena

in je imela desno roko položeno pod glavo. Dihala je enakomerno. Na mizici je ležal termometer, ki je kazal 36,8 stopinj.

»To ni mnogo,« je menil Stachowiak, potresel termometer in ga vložil v tulec. Ni imel kaj delati, spati pa se mu ni dalo. Sedel je v naslanjač in preštel denar. S tem vred, kar je dobil danes, ni bilo veliko. V urejenih razmerah bi ne zadoščal niti za en mesec. Kaj naj stori, je pomislil in sklenil, da bo jutri skušal poskati kaj denarja. Toda zjutraj je zvedel, da je njegova pisarna likvidirana.

Ravnatelj je vam telefoniral,« je povedala žena slugi, ki ni hotela oditi iz mesta. »Toda nihče se ni oglašil. Brez denarja so odšli v Lvov.«

Stachowiak je res ponoči odklopil telefon že ves čas, odkar je Marija spala v njegovi sobi. Imel ga je namreč nameščenega pri postelji ter se je bal, da bi kdo ne vznemirjal bolne žene.

Njegov znanec, ki je imel družino nekje pod Varšavo in se je sam vozil v urad, mu je telefoniral, da so jim izplačali trinajsto plačo. Njihov urad pa, da bo danes izprazen.

Torej tako. Varšava prestaja biti prestolnica. Takoj nato je javil radio, da se bo mesto branilo do konca. Ali je mar nevarnost že tako velika? Še enkrat je bilo ponovljeno, da naj vsi, če nimajo dela v Varšavi, takoj zapuste mesto. Rečeno jim je bilo, naj se napote proti jugovzhodu, toda ne po glavnih cestah.

Telefonirali so mu s posestvom, kjer je živel Marijina mati. Govorila je njena sestra: »Zvonim in zvonim svojemu možu,« je rekla, »in ga ne morem dobiti doma. Povej mu, naj ne prihaja sem!«

Bila je nervozna in ni hotela ničesar več povedati. Moral je prekiniti pogovor, kajti zopet je bil letalski napad. Ob takih napadih pa ni kazalo uporabljati linije.

»Kaj naj pomeni, da naj ne prihaja?« se je čudila Marija. Stachowiaku se je začelo nekaj jasnosti, pa je molčal. To posestvo je ležalo deloma na vzhodu države, deloma proti severu. »Kaj, če bi...?« je mislil in gledal na zemljevid. »Če bi se že bližali temu kraju,« Ni se mu zdelo mogoče. Toda zd se pa, da je udarec od severa bil zelo močan. Spet je telefoniral znanec, ki je imel družino pod Varšavo: »Pridite k nam vsaj za nekaj dni, ali pa pošljite vsaj ženo.«

Ta kraj je bil kakih dvajset kilometrov proti zahodu, blizu tam, kjer je stala glavna varšavska elektrarna.

»Kako je pri vas?« je spraševal Stachowiak. »Morda je kljub bližini elektrarne tam v Komorovu kaj boljše.«

»Mrtvih tukaj blizu ni,« ga je informiral znanec. »Danes zjutraj na primer je padlo mnogo bomb, toda nobena ni eksplodirala.«

Stachowiak je še zvedel, da je padlo še šestindvajset bomb, ki so izkopalce precejšnje jame, da pa so vse padle na ulice in vrtove.

»Daleč od hiše?« je vprašal Stachowiak. »Ne daleč, morda deset korakov. Celo nekaj šip je izpadlo, čeprav so bile preplepljene.«

Sedaj se je položaj obrnil.

»Bi pa rajše vi prišli k nam v Varšavo. Pri nas ni bilo bomb, v oddaljenosti enega kilometra.«

In oni tam se je takoj odločil zato. »No torej...« je pomislil Stachowiak. »Ni treba verjeti ljudem. Sami ne vedo, kaj naj store.«

In začel je telefonirati znanec in prijatelj. Toda, vsi so ali že odšli ali pa so nameravali oditi vsak hip. Nekateri pa so rekli, da ostanejo prav v vsakem primeru. Eno uro pozneje pa so se spremenili svoj sklep in takoj odpotovali.

»K materi ne pojdem,« se je odločila Marija. »Kajti bilo bi nevarno za tebe. Na zahod

tudi ne. V Grodno so nas vabili prijatelji, toda kakor pišejo dnevniki, ni tam prav nič boljše kot tu. Počakajva zdaj onih.«

Res. Skoraj sta že pozabila, da sta povabila k sebi vso rodbino, štiri osebe z otroki in služkinjo. Toda čez eno uro sta dobila od njih spet telefonsko sporočilo, da so sklenili oditi v Siedlce. »Mesto je bilo vedno mirno in tam imam prijatelje.«

Tudi Stachowiak je imel v Siedlcach starejšega brata.

»Pozdravi ga v mojem imenu!« je še naročil prijatelju. »Morda se tudi jaz v kratkem pri njem oglašim.«

V takih pogovorih je mineval dan.

»Ostaniva tu!« je prosila Marija. Vzela sta delo v roke, da počakata dokler se položaj ne razjasni. Tako sta sedela do večera. Zvečer je telefoniral znani uradnik in šolskega kuratorja.

»Šolsko leto se bo začelo v vsakem primeru,« je naročil. »Nekaj sprememb bo seveda potrebno v šolskih knjigah. Vsi tisti, ki se bavijo s šolstvom, so dolžni ostati tu.«

»Torej ostaneva,« se je odločila Marija. Zjutraj pa spet nista bila prepričana o svojem sklepu. Telefoniral je Marijin svak, da je bil zavod, kjer dela, premeščen v Lublin.

»Moram iti tja,« je rekel, »sicer lahko izgubim službo. Po ženo ne morem stopiti, ker noče iti brez matere, za dva pa ni mesta v avtu. Posrečilo se mi je dobiti avto, majhen, najmanjši, kar jih vozi v Varšavi.«

»Torej bomo jaz šla k materi in tam ostane. Rada pristanem na to. Nič slabšega me ne more doleteti, kakor mater.«

Pospravila sta prtljago, Marija je še telefonirala, kaj naj vzame s seboj. Seveda, dva kovčega bi se dala še privezati k avtu odzad. Natrpala sta torej še ta dva kovčega. Kožuh bo Marija oblekla nase.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 3. februarja: Blaž, škof; Oskar, škof.

Nedelja, 4. februarja: Tretja predpustna nedelja, Andrej K., škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Alojzija Čož roj. Končina. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožeta na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču k Svetemu Križu. Naj v miru počiva! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Ptuj je umrl g. dr. Bela Stuhar, banovinski zdravnik. Pogreb blagega pokojnika bo danes ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Aškerčeva ulica 18 v Ptuj. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† Pri Sv. Lovrenču na Dravskem polju so na svečnicu pokopali kmeta Antona Pernata (p. d. Vindija) iz Zg. Pleterj. Pokojni 73 letni mož je bil oče trapista p. Karmila. Naj v miru počiva!

Prosvetna društva za Slovenski dom

Delo za zgraditev osrednjega slovenskega prosvetnega doma, ki bo nosil ponosno ime »Slovenski dom«, lepo napreduje. Razpisani so že natečaj za načrte, ki morajo biti dovršeni do konca marca in spomladi se bo začelo z izdajanjem. Nekaj denarja je sicer že nabranega, še več pa ga bo treba še nabrati. Glavno breme pri zbiranju prispevkov je poleg mnogih drugih sodelavcev padlo seveda na prosvetna društva, ki so razporejena po vsej državi. Tako bo tudi ta lepi dom v največji meri sad majhnih, pa številnih prispevkov, ki jih daruje naš mali človek za naše dostojno kulturno lice. Da bi društva imela pri tem nabiranju več veselja in da bi se med njimi začelo lepo tekmovalstvo, je združila »Lastni dom« razpisala 19 prav lepih nagrad, ki bodo po zbiranju razdeljena med najprijetnejša društva. Težko je bilo določiti red tekmovalstva, da bi bilo za vsa društva enako pravično, ker društvo v gnojni močnejšem kraju, ki ima že svoj dom, veliko članov in med njimi še nekaj »težkih«, pač z lahko zbere toliko kot kako drugo društvo v zapuščenih fari, kjer je revščina, članov malo, pa še med temi nobenega petičnejskega. Prav v svrhu tega tekmovalstva so društva razdeljena na 19 gospodarskih okrožij, ki imajo svoje domove, knjižnice in odseke, in društva, ki se ne stoji tako trdno. Tako se bodo prispevki, ki jih je zbralo posamezno društvo, merili po pridnosti in poštovanosti, ki je bila za to potrebna in ne po goli vsoti. More se zgoditi, da najsiromašnejše društvo, ki s poštovanostjo članov zbere dokaj manjšo vsoto kot gospodarsko močnejše društvo, ki je sicer večji prispevek z lahko nabralo, odnese prvo nagrado, ker bo po zgornjem ključu odločila pridnost revnejšega društva. Tako se morejo tega tekmovalstva z enakim uspehom udeležiti prav vsa društva in ker je tudi nagrada 19, bo v sleherni okrožje prišla z gotovostjo vsaj ena nagrada. Nagrade pa so lepe in vredne, da se društva vanje resnično potegnejo. In sicer: kino-aparat (vreden 20.000 din), veliki radio aparat (za 7000 din), trije skioptični aparati, dva harmonija, radio aparat (za 4000 din), pet žarometov, osem knjižnih zbir in maekerska garnitura. Vsi dobilki so vredni nad 60.000 din. Knjižne zbirke bo vsako izbrano društvo izbiralo po potrebah svoje knjižnice, seveda do vrednosti razpisane nagrade (I. vrsta do 800 din, II. do 500, III. do 250 din in še maekerska garnitura). Vsa društva pa, ki bodo sodelovala pri tej veliki nabiralni akciji, bod vpisana v »Zlati jubilej«, ki bo shranjena v »Slovenskem domu«, v večni spomin našim znancem na to veliko akcijo slovenskega naroda. Pričakovati je, da bodo te nagrade prosvetnim društvom dale lepo vzpodbudo, da se bodo spustila v to plemenito tekmovalstvo — za nagrade in za naš »Slovenski dom«.

Zlati jubilej zglednih zakoncev

Pri Sv. Tomažu nad Ormožem obhajata danes zlato poroko daleč okrog poznana in priljubljena zakonca Munda Matija in Terezija roj. Plohl, po domače Gregorova, ki sta si 3. febr. 1890 v isti župni cerkvi podala svoji žuljivi roki k življenjski zvezi. Da žuljave so bile njune roke vse dni, toda pogumno sta prenašala težave življenja od poročne oltarja do današnjega jubileja. Z ljubeznijo sta se oklenila rodne grude kot človek, ki živi le Bogu, svoji družini in zemlji, ki ga redi.

Kot dar božji sta v zakonu sprejela 8 otrok in jih lepo krščansko vzgojila. Verna vdanost Cerki in spoštovanje do duhovnikov sta odsevala vedno iz vsake njune besede. Danes sta oba zlatoporočena pravcati živi leksikon podatkov o vseh domačih in sosednjih duhovnikih — o vsakem vesta povedati kaj dobrega in lepega — o verskem življenju in katoliškem gibanju pri nas več kot pol stoletja nazaj. Zato ni čudno, da je njuna ljubezen do Cerke in duhovnikov bila kronana s tem, da sta od 4. š. živih otrok dva postala duhovnika: starejši Vinko je sedaj župnik v Kamnici pri Mariboru, mlajši Ivan pa duhovnik šibeniške škofije. Koliko truda in znoja je stalo vse to mala posestnika, o tem bi vedel povedati zlasti mnogo zlatih oče, ki je zaradi svoje pridnosti in

delavnosti znan tudi po vseh okoliških županjah, saj je v teku svojega življenja zgradil več kakor 70 gospodarskih hiš in gospodarskih poslopj.

Pri vsem telesnem delu pa nista nikdar zamenjala tudi omike duha. Kot zvestim Mohorjanom se jim je v teku desetletij nabrala v hiši prava knjižnica. Samo katoliški časopisi so imeli vedno dostop pod njuno streho. Kljub krizi prihaja še danes k hiši več kot pol duzeta tednikov in mesečnikov poleg »Slovenca«, ki ga zlasti jubilarji posebno obrajta. Dobro desetletje ga bere lahko zopet brez oči kot nekdanj v mladih letih. Če se mu kdo zaradi tega čudi, se se žegavo odreže: »Ko sem bil mlad, sem si želel veliko otrok, da bi mi na starost oni brali knjige in časnike. Dejal sem, rajši nobenega kakor samo enega otroka, ker bi edinec gotovo ne bil dosti pridna. Res jih je bilo več, toda z otroci in lonci je križ. Lenci se poterejo, otroci pa pomno ali se razkropijo. Zato je pa dobri Bog poskrbel, da si na stare dni berem lahko spet sam brez očale«.

Naj Vsemogočnejši kot svoj dar za zlato poroko ljubemu Gregorovemu ateku in zlati mamici nakloni še obilo srečnih dni in let!

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 6 in 8. uri najsenzacionalnejši velfilm v naravnih barvah

Robin Hood

Erol Flynn, Olivia de Havilland, Basile Rathborne ter 10.000 štatistov.

V lovišču Indijcev

Predstave: v sboho ob 4. 6. in 8. v nedeljo ob 1/2 11., 1/2 3., 1/2 5., 1/2 7. in 1/2 9., v pone deljeh ob 8. uri.

POZOR! Nabavite vstopnice v predprodaji ob 3. ure dalje; naval je ogromen!

— Avtobusno podjetje Kotar sporoča, da do nadaljnjega, dokler se vreme ne zboljša, ne bo vozilo na progi Vransko—Celje, ker je sneg na državni cesti premalo razoran in se zaradi tega ni mogoče brez nevarnosti izogibati z velikim avtobusom številnim voznikom in tovornim avtomobilom.

Po državi

* Orla s 4 m širokimi perutnicami, seveda ustrelenega, je prinesel v Diakovo neki kmet. Tako velik orol je za te kraje prava redkost. Kmet je ustrelil orla v bližini svojega dvorišča, ko se je spustil na gnojnice, ki zaradi gorkega ni bilo pokrito s snegom. Za orla so mu v Diakovo prinesli 500 dinarjev, pa ga kmet ni hotel dati. Pravi, da ga bo neel v Osej, kjer bo gotovo več dobil zanj. Vsa-ka perutnica orla meri dva metra.

* Netopirja je skuhala fantu, da bi ji ostal zvest. V Janjahu, nedaleč od Diakova, je kmečko dekle Stana Stivč zastupila svojega fanta Marijana Taradiča, ki mu je skuhala v času netopirja. Marijan Taradič je eden izmed najboljših kmečkih fantov v Janjahu in so se vanj zagledale številne deklice. Vsaka izmed njih je srčno želela, da bi jo Marijan vzel za ženo. Marijan pa je zadnje leto stalno hodil k siromasni deklici Stani Stivč in ji je obljubil, da jo bo vzel še to leto. Vaske babnice so pa nasprotno širile vest, da bo Marijan pustil Stano in se oženil z drugo, božjo dekle. Zaradi tega je Stana začela sumiti v obljubo svojega fanta. Ze prej je alisala od starih ljudi, če se mu da piti vodo, v kateri se je kuhala netopir, se fant ne iznever. Stana ni dolgo premišljevala, kar hitro se je odločila, da se bo poslužila tega sredstva, da je ne bi fant zapustil. Preskrbela si je netopirja, ga ubila in zrezala na drobne kosce ter skuhala s čajem. Ko jo je zvečer obklical Marijan, mu je dala piti čaj. Se prej pa je vtila v čaj rum in pridejala nimonin sok, da je čaj zgubil neprijeten okus in okus. Fant je bil vesel, da mu je Stana postregla, epil je čaj in bil zelo dobro razpoložen. Kmalu pa je začutil bolečino in krče v želodcu. Ko je šel na ceto, se mu je še poslabšalo, prijel se ga tako hude bolečine, da je padel na tla in obležal. Sosedje so ga našli in nezavestnega nesli domov. Hitro so poklicali zdravnika, ki je fantu izpraznil želodec. Marijan je ostal pri življenju, vendar je njegovo stanje še vedno nevarno. Stana je priznala svoje dejanje, trdi pa, da ni imela namena svojega fanta zastupiti, marveč osvojiti si njegovo srce.

* Ribič utonil v Savi. Okrog polnoči med ponedeljkom in torkom je utonil v Savi 51-letni ribič Pajo Orejovič iz Slavovskega broda. V ponedeljek je ves dan sedel v gostilni ob Savi in pil. O polnoči pa se je hotel s čolnom prepeljati na bosansko stran Save. Ker je Sava zamrznjena, se je peljal s čolnom tam, kjer je ledolomilec razbil led. Veslal je stoječ. Najbrž je zadel v led, padel v vodo in našel smrt pod ledom. Njegovega trupla še niso našli.

* Nov sneg. Skoro po vsej državi je zapadel nov sneg. V Sisku so dobili do 30 cm novega snega. Avtobusni promet na progi Zagreb—Petrinja—Tou-pusko je spet ukinjen. Tudi v vrbski banovini je zapadel nov sneg in ga imajo sedaj nad en meter, po hribih je pa celo dva do tri metre snega.

* Namesto divje rase ustrelil sina. Posestnik Milasac Zivadinovič iz Resnika je šel na lov na divje rase. S seboj je vzel 12letnega sina Petra, ki je bil ves srečen, da je smel spremljati očeta. Ko sta prišla na močvirno ozemlje ob železniški progi, kjer se navadno muče divje rase, je stekel Peter naprej in oprezoval po racah. Nenadoma je zavpil: »Oče, tu so divje rase!« Zivadinovič je snel puško z ramen in jo basal. V naglici pa ni delal previdno. Naenkrat je počil strel in svinčene sibe so zadle pred njim stoječega sina v hrbet. Mali Peter je kriknul in padel na tla ter kmalu izdihnil. Z mrtvim sinom na rokah se je nesrečni oče vrnil v Resnik.

* Grozen umor pri Zagrebu. V Pojatu pri Zagrebu živ družina vaškega starešine Ivana Andra-ka, ki je med vaščani zelo nepriljubljen. Bil je na glasu kot velik zapravljivec, ki ni mogel trpeti dinarja v žepu. V kratkem času je Ivan za-

— Huda nesreča otroka. Ljubljanski reševalci so bili večeraj poklicani na Borovnico k delavcu Viktorju Koširju. Njegov poldrugetletni sinček Ciril se je grel pri peči, pri tem pa mu je padla iskra na obleko, ki se je vnela. Otroček je dobil hude opekline po vsem životu. Prepeljali so ga v ljubljansko otroško bolnišnico, kjer pa nimajo dosti upanja, da bi ga ohranili pri življenju.

— Gg. rezervni oficirji! Vse, kar potrebujete za Vašo uniformo, dobite najceneje pri tvrdki A. Kassig, Ljubljana, Miklošičeva cesta 17 — blizu glavnega kolodvora.

— Najprej sleparil in nato pobegnil. Posestnika Škerbineka Antona iz Selnice ob Dravi je osleparil Krampelj Peter za 2000 din. Krampelj je velik postopal in razvratneč, dasi nima še niti 20 pomladi. Po izvršeni slepariji je pobegnil v smeri proti Zagrebu. Po postavi je srednje velik, okroglega rdečkastega obraza, oblečen v rjavo obleko in se rad zadržuje v lahkomišelnih veseli družbi.

— Najraje krađe denar in zlatino. Oblasti že dalj časa iščejo vernarnega sovražnika zasebne lastnine Javšovca Ivana, ki se potika po Stajerskem in krađe, kjer le more. Večkrat je bil zaradi tatvine že predkaznovan in več orožniških postaj ga že išče. V preteklem tednu je Levart Ceciliji iz Brega pri Slov. Konjicah ukradel gotovine v znesku 600 din in damsko zapestno uro iz ameriškega zlata, enokrovno v vrednosti 100 din.

— Pri zaprtju. motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Ne zaupajte vsakemu »surarju«. Konec novembra lanskega leta se je v gostilni Jesiha Jakoba na Rudniku št. 30 pojavil neznan moški, ki se je izdajal za urarja. Natakarcica mu je verjela in mu zaupala v popravilo 500 din vredno damsko zapestno uro brez zapestnice. Neznanec je obljubil, da bo v enem tednu uro popravil in jo vrnil. Po poteku enega tedna pa tudi pozneje se ni več oglašil. Mož je okoli 50 let star, visoke vitke suhe postave, že nekoliko osivelih las, srednje dobro oblečen, ima dober nastop in je govoril bolj ljubljansko narečje. Rad obiskuje razne hiše in se ponuja, da bo popravil ure.

— Velika tatvina kuhinjskih kotlov. Posestniku Hafnerju Jožetu na Suhi pri Skofji Loki so neznanzi v noči na torek ukradli tri bakrene kuhinjske stare vojaške kotle, ki so vredni 3300 din. Dva kotla sta velika in držita vsak po 100 litrov, tretji pa je manjši (25 l).

— Okradli so trgovino in gostilno. V noči na 21. januarja je bilo vlomljeno v trgovino in gostilno v Ogčah pri Laskem. Trgovcu Loibnerju Karlu so vlomilci odnesli 28 steklenic raznega žganja, 48 škatlic raznih konzerv, 6 velikih ključev, 6 rjuh z znaki V. L., volneno odejo, črn klobast ženski plašč, glavnik in raznih drobnarij v skupni vrednosti 2460 din.

pravil vse, kar je imel. Razprodajal je svojo zemljo in prišel skoraj na beraško palico. Njegova žena 40 letna Mara je bila skromna in delavna in so jo kmetje spoštovali kot dobro in pošteno ženo. Ze pred nekaj leti se je Ivan seznanil z neko žensko iz sosednje vasi in od takrat je zamenjal domače. Pred mesecem dni je hotel ustreliti svojo ženo, pa so mu to preprečili. Te dni pa so našli njegovo ženo Maro mrtvo pred domačo hišo. Imela je razbito glavo. Prizor je bil strašen, ker so ji psi že požrli vse meso z glave in se je videla samo lobanja. Komisija je ugotovila, da je bila Mara umorjena z udarci s sekira. Umora so seveda takoj osumili Ivana, ki pa trdovratno taji.

* Cigani v lakotnih četljih. Orožniška patrulja v Konjevratu pri Šibeniku je ustavila tolpo štiridesetih ruskih ciganov. Ti cigani so zagrešili več tatvin v Rogoznici, odkoder so odnesli 15.000 din v gotovini in raznih dragocenosti v vrednosti nad 20.000 din. Orožniki so cigane odvedli v Šibenik, kjer so jih preiskali, pa niso pri njih našli nič denarja, ker so vsega zapravili. Cigani so si nakupili raznega blaga, med drugim tudi lakaste čevlje. Izročili jih bodo sodišču, po prestani kazni pa bodo izgnani s šibeniškega področja.

* Drzna goljufija v Somboru. 40 letni mestni sluga v Somboru Sava Džević je bil aretiran zaradi drznih goljufij. Kot mestni sluga je oškodoval večje število družin vojnih obveznikov, ki so bili na vojaških vajah in bi morale družine dobiti odškodnino. Oškodoval jih je na ta način, da je denar, ki bi ga morale družine dobiti po pošti, s pomočjo svojih sumljivih tovarišev dvigal na pošti. Dolžnost Dževića je bila, da obvesti dotične, ki stanujejo po okoliških vaseh, naj grejo na pošto po denar. On pa tega ni storil, marveč je naročil svojim zločinskim tovarišem, da so na pošti dvignili denar. Poleg Dževića sta aretirana tudi dva njegova pomagaca.

* Zaradi kumarne ustrelil brata. Brata Mirko in Miha Gajič v Podbrdjanu pri Banjaluki sta zaradi delitve očetove dediščine žvela že delj časa v sovraštvo. Julija meseca preteklega leta je hčerka Miče utrgala na Mirkovem vrtu kumaro. Mirkova žena, ki je to videla, je deklico naglala z vrta. Punčka je v strahu glasno zajokala. To je slišal Miha, ki je oboje z vilami, prihitel in navajal na svakinjo. Mirko, ki je hotel svojo ženo braniti, je prihitel s pištolo na vrt in je ustrelil na brata, ki se je mrtve zgrudil na tla. Pred okoližnim sodiščem v Banjaluki je bil sedaj Mirko obsojen na osem let ječe. Koliko gorja je povzročila dvema družinama mala kumara!

* Vaški pustolovec obsojen na smrt. Pred okoližnim sodiščem v Negotinu je bila te dni razprava, za katero se je silno zanimala vsa okolica. Središče zanimanja je bila mlada kmetica Milka Savič, o kateri smo svoj čas že poročali, da je s svojo neugnanostno strastjo ugonobila tri može. Milka se je pred desetimi leti poročila s kmetom Ljubomir Savičem, ki je bil v vasi zelo ugleden in pošten mož. Srečno sta žvela, dokler se vročkrvna žena ni udala prigovarjanju v vasi znanega pustolovca Alekseandra Stankoviča. Sklenila eta epraviti Saviča e poti, da bi lahko neovirano uživala ljubezen. Za svoj načrt eta pridobila tudi gostilničarja Vasilija Kojiča, ki je bil takoj pripravljen, da za denar sodeluje pri zločinu. Dne 30. avgusta preteklega leta so vsi trije zaročniki napadli Saviča na polju. Zena mu je iztrgala koso, ki so jo nesel na ramah Stankovič in Kojič eta ga podrla na tla in ga z nožem zabadala, dokler ni izdihnil. Pred sodiščem je Stankovič priznal, Milka in Kojič eta pa trdovratno tajila. Stankovič je bil obsojen na smrt, Milka Savič na došmrtno ječo, Kojič pa na 20 let robije.

* Gostilničar — vodja vlomilske tolpe. Poročali smo že o aferi somborskega gostilničarja Imre Papi, ki je s pomočjo svojih sorodnikov in prijateljev organiziral vlomilsko tolpo, ki je zadnji čas zagrešila v Somboru celo vrsto vlovov in tatvin. Oblasti so našle pri njem in njegovih sorodnikih

Ljubljana, 3. februarja

Rokodelski oder

Na pustno nedeljo 4. februarja ob 7 zvečer bo v Rokodelskem domu prireditve z zelo pestrim sporedom. Nastopil bo društveni pevski zbor z nanovo našudiranimi predpustnemu času primernimi točkami, k smehu in dobri volji bodo pripomogli šaljivi kupleti in veseloigra »Dva para se ženita« nas bo izborno zabavala. Vstopnice po 8, 6 in 4 din se bodo dobivale v predprodaji jutri od 10—12 dopoldne in od 6—7 zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12.

Radio Ljubljana

Sobota, 3. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošče vesele bodo zdaj pele, v venček povezane dalje hitele — 12.50 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče vesele bodo zdaj pele, v venček povezane... — 14 Poročila — 17 Otroška ura: S. Sever: Zlati ključek; pravljica (bere avtorica). b) Strupena klobasa. Lutkovna igra. Izvajata Pavliha družina (prenos iz velikega studija) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radijski orkester — 18.40 Žena in tujski promet (gđc. Kržiž Marija) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: — 19.40 Objave — 20 O zunanjih politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Stran skrbil! Saj dobra volja je za pustni čas najboljša! Pisan večer, pri katerem sodelujejo člani rad. igral. družine ter Jožek in Ježek, vmes nekaj plošč — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Nedelja, 4. febr.: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Cimermanov kvartet — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz franč. cerkve — 9.45 Verski govor (ravnat. Jože Jagodica) — 10 Pevski in klavir. koncert. Izvajata gđc. Vida Valjalo in ga. Marta Ostere-Valjalo — 11 Nedeljski koncert Radij. orkestra — 12.50 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Plesno glasbo izvajata orkester »Swing-Rhythmic« — 14 Po domače (plošče) — 17 Kmet. ura: Varujmo živino pred slinavko in parkljevko (dr. Kocjan Leo) — 17.50 Ljublj. pevski jazz-kvartet, vmes igra harmoniko Stanko Avgust — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura: Prva srbska vstaja — izvolitev Karadjordja za vrhov. vodjo (Boža Kovatevič, Bgd) — 19.40 Objave — 20 Vesele in okrogle (plošče) — 20.30 Orkestral. in zborovski koncert. Sodeluje: Radijski orkester in pevski zbor »Sava« — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zdaj pa za ples (plošče).

Drugi programi

Sobota, 3. februarja: Belgrad: 20.30 Ork. konc. — Zagreb: 20.30 Zab. konc. — Bratislava: 20.20 Ork. konc. — Sofija: 20 Vok. konc. — Angleske postaje: 19.45 BBC Orkester — Beromünster: 21 Zbor — Budimpešta: 20.20 Karneval — Bukarešta: 19.15 Salonski ork. — Trst-Milano: 21 Simf. konc. — Rim-Bari: 21 Opera »Sakntala« — Florencia: 19.30 Kvartet — Oslo: 21.30 Reena gl. — Sottens: 20.50 Fantazije — Stockholm: 20 Svedske pesmi.

Prireditve in zabave

Šentjakobska dvorana. Na pustno nedeljo, 4. t. m. ob 7 zvečer vabljeni vsi prijatelji poštenega razvedrila v farno dvorano k veseloigri »Kratka sreča«. Predprodaja vstopnic v trgovini Kavčič.

Ponovno opozarjamo na izreden koncert, ki bo v ponedeljek zvečer v mali Filharmonični dvorani. Nastopila bo odlična italijanska violinistka ga. Liliya d'Albore. Odigrala je že veliko koncertov v vseh kulturnih središčih Evrope ter dobila najsijsnejše kritike in Francozi jo prištevajo med najboljše violinistke sveta. Na klavirju jo bo spremljal pianist Hubert Giesen. Ga. umetnica spada med reprezentativne italijanske umetnice in zato smo prepričani, da bo ponedeljkov koncert umetniški užitek prve vrste. Vabimo, vstopnice v knjižarni Glasbene Matic.

Franciška prosveta. Na pustno nedeljo ob 5 popoldne se ponovi v franciški dvorani priljubljena mladinska igra »Pogumni krojaček«. Vsi, zlasti pa mladina vjudno vabljeni. Vstopnice so v predprodaji v trgovini A. Sfiligoj, Franciška ulica.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmajer, Sv. Petra cesta 78.

celo skladišče ukradenega blaga v vrednosti nad 40.000 dinarjev. Ugotovljeno je, da je bil mož izmed hčerke Imre Bakos iz St. Kanize eden izmed njegovih glavnih pomagačev, ki je v glavnem prodajal nakradeno blago. Tudi Bakosia so zaprli.

Ježica

V nedeljo 4. februarja ob 3 popoldne vprizori dramski odsek KPD v Cerkevnom domu štiridejanko »Če zamudiš ječo ...«.

Vzgojni tečaj se prične 12. februarja v šoli. Predavalji bodo najboljši vzgojni strokovnjaki. Začetek predavanj ob pol 8 zvečer. Vstopnine ni. Vabljeni vsi, zlasti starši in vzgojitelji!

Anekdoti

Bernarda Shawa so vprašali, kaj ga je nagnilo, da se je nastanil v Herfordshire-u.

»Napje na pokopališču,« je odgovoril Shaw. »? ? ?«

»Da. ljubi moji, tam je grob žene, ki je umrla v 89. letu svojega življenja. Ko sem na njenem epomeniku bral: Umrla je v najlepših letih — sem si mislil: Nikjer drugod ne boš našel bolj zdravega podobja.«

»Jeklene čelade nisem mogel najti, pa sem si od kuharja izposodil to ponev.«

ERROL FLYN in
Olivia de Havilland v
največjem barvastem filmu

In nastalo je novo carstvo

Kino Matka tel. 21-24

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

LJUBLJANA

Sodobni blagri „hišnega posestnika“ in posestne spremembe

Povzpeti se do hišnega posestnika je nekaj spadal k vsem mladim sanjam, zlasti za moškega, ki je v tem videl višek osamosvojitve. Marsikdo si je že s skromnimi prihranki, ki jih je v letih navarčeval, in z dolgom postavil lasten domek, za svojo družino in morda še kako sobico za podnajemnika, da bo hiša tudi nekaj »notri nesla« in bo lažje zmagoval obresti in dolg, vse z edino željo, da bi postal »hišni posestnik« in da bi imel lastno streho nad glavo. Vse je preračunano, koliko bo hiša stala, koliko bo donosala in kako jo bo odplačeval — tja do svojega šestdesetega leta, umrl bo pa le »doma« in družina bo za njim imela — dom. Toda zadnji časi so vse take račune postavili na glavo. Davki niso taki, kot so hišni posestniki računali, zaslužek ni tak in konec vsega tega je, da se vedno bolj množe primeri »posestnih sprememb«, ki so na zunaj videti prostovoljne prodaje, v resnici pa je to vse nekaj drugega. Prijatelj z mestne periferije nam je poslal sledeče pismo, ki je morda vredno premisleka:

»Prvi račun vsakogar usteje že pri zidanju, saj se konec koncev odkrije, da je bila vsaka nekoliko višja pritična hiša za 30 do 40.000 din dražja kot pa so kazali preračuni. V predmetjih je ta račun približno takle: Kak obrtnik je pred 10 leti začel zidati, misleč, da ga bo hiša stala okrog 150.000 dinarjev. Ko je hiša pod streho, se izkaže, da je treba plačati 200.000 din. Ker nima dovolj gotovine, napravi nekaj dolga, za 140.000 din. Nato se vseli v hišo, sobice in kleti itd. pa odda in začne živeti kot »hišni posestnik« v mnenju, da je na trdnem. Gospodari in stiska 10 let, ko se mu pokaže naslednja slika:

Na račun obresti za dolg je v tej dobi plačal 100.000 din, dolga samega je odplačal 40.000 din. Po 10 letih ima torej še vedno 100.000 din dolga. Davka je plačal v prvih šestih letih 9000 din (po 1500 letno), v zadnjih štirih letih pa 12.000 din (po 3000 letno, ker so se vse javne dajatve zvišale in se še zvišujejo). Skupno je torej v desetih letih

plačal davka 21.000 din. Izdatkov je torej bilo 161.000 din. — Hiša je tristanovanska, kletno stanovanje donosa 250 din na mesec, podstrešno 450 din na mesec in srednje stanovanje 500 din na mesec, torej vsa hiša mesečno 1200 din ali letno 14.400 din. V desetih letih je torej hiša prinesla 144.000 din! In zmanjka 17.000 din. Ker mu je davčna olajšava potekla, bodo odslej davki še večji, okrog 7000 din letno ali 70.000 din v desetih letih. Pa je bilo treba že doslej kriti primanjkljaj v znesku 17.000 din! Ko je lastnik videl, kako gre, je nadaljnjim izgubam ušel s tem, da je prenehal biti »hišni posestnik«; prodal je hišico za 205.000 dinarjev v hranilnih knjižicah. To je eden izmed takih zgledov novjših »posestnih sprememb«, vzeti z naše periferije. Pa jih je še več. Mizarski pomočnik je stanoval v lastni hišici v vlažni kleti, ena soba in kuhinja za vso družino, vse druge prostore pa je oddajal, da bi izvozil iz dolga in davkov. Pa ni! Tudi on je povzročil »posestno izpremembo«, na videz prostovoljno. Preden je začel zidati, je imel nekaj denarja, danes nima nič denarja, tudi nič dolga in tudi nič strehe! Tako se godi krojačem, zasebnim uradnikom in še mnogim malim ljudem, ki so pred kakimi 10 leti, računajoč na davčne olajšave in stalnost dohodkov in izdatkov, zidali, da bi imeli svoj dom. Mali ljudje izgubljajo streho nad glavo. Tako so že oslabiljeni in tako bremena z vseh strani pritiskajo na nje, da ne morejo več nositi toliko obroke, da ne bi zmazili. To je resen pojav, ker ob vsakem prodajalcu je na drugi strani kupec, ki je morda prav zaradi teh neurejenih razmer postal močnejši in izrablja položaj. Malih ljudi se pa loteva misel, da je najbolje nič imeti in iti med brezposelne in zahtevati podporo, ki jo porabiš kakor koli že in je stvar opravljena. Z vjakom je treba nekoliko popustiti, sicer bo zazijal prevelik prepad med tistimi, ki sploh imajo in tistimi, ki sploh nimajo.

Opazovalec »posestnih sprememb«.

Stan Laurel
Oliver Hardy

Bistre glave

Vesela in zabavna filmska komedija pri kateri se bodele od srca nasmejali

Premiera danes
ob 16., 19. in 21. uri

KINO SLOGA
Telefon 27-80

1 Fantovski odsek Ljubljana-Sv. Peter priredi jutri, v nedeljo v Dolu pri Ljubljani smučarske tekme, združene s celodnevni izletom. Tekmovali bomo v teku na 6 kilometrov za prehodni pokal FO. Udeleženci naj se zbero do pol 8 pred glavnim kolodvorom, kjer dobe vsa potrebna navodila. Vabljeni tudi prijatelji odseka!

1 Poštarska godba v Ljubljani je dobila nove instrumente. Kljub težkim časom, ki jih preživljamo, še ni zamrla stanovska zavest in družabni čut naših poštarijev. Naši nižji poštni uslužbenci so marljivo zbirali denar za izpolnitev svoje godbe in nabavo novih godbenih instrumentov. Zbrali so precejšnjo vsoto, s katero so si nabavili nova najpotrebnejša glasbila, tako, da bo njihova godba lahko častno zastopala svoj poštarski stan. Upati je, da bo tudi uprava z razumevanjem podprla stremjenje svojega nižjega uslužbenstva in mu šla na roko s tem, da bo preskrbelo namestitve vseh onih godbenikov, ki se že zdaj postrtovalno udeležujejo na polju poštne organizacije. Društvo nižjih poštinih uslužbencev je eno izmed najagilnejših društev, saj ima poleg godbenega odseka tudi svoje pevsko društvo z bolniškimi podporami ter posmrtnimi namiti tudi socialno skrb za svoje člane. Zasluge za aktivnost in ekspanzivnost društva gre vsekakor sedanjemu njegovemu odboru.

1 S strehe je padel. 56letni delavec Franc Kastelic s Celovške ceste je metal s strehe sneg. Naenkrat mu je pa spodrsnilo in padel je na tla. Pri padcu si je razbil čeljust in dobil tudi hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga z reševalnim avtomobilom v splošno bolnišnico.

1 Metulja, glogovega belina je ujel včeraj, na svečnico ob pol petih v veži mestni delavec Stefan Bošelj, Sv. Petra cesta 40. Pač redek primer v tem zimskem času.

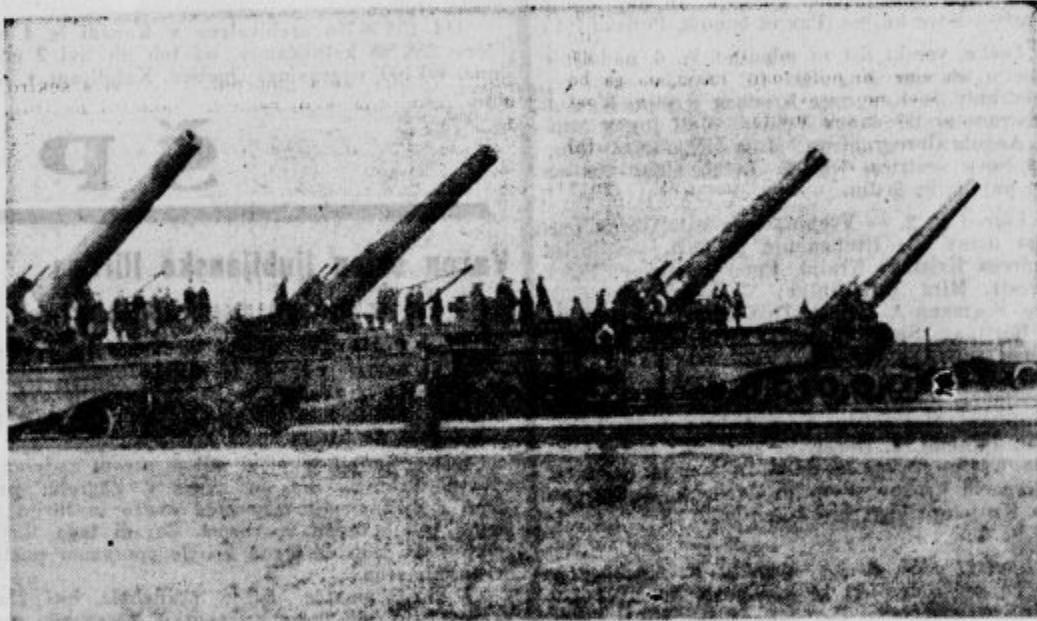
1 Zganje je iztaknil. Palača banke Slavije ima zelo lepe prostore in zračne kleti in shrambe v svojem podzemlju. Vse stranke imajo v tej hiši tudi na razpolago primerne prostore v teh podkletnih pritličjih. Tako je imel dr. Bole Ivan tam spravljeneh med drugim tudi 10 steklenic žganja in 5 steklenic vina. Toda nekoč, ki mora vse te prostore dobro poznati, je vdrl v njegovo shrambo in mu vso zalogo pijače odnesel. Škoda znaša okoli 750 din.

1 Še otroške vozičke krađeje. Te dni je nekdo na dvorišču hiše na Krekovem trgu odpeljal s seboj štirikolesni otroški voziček. Voziček je bil dobro ohranjen, zeleno pleskan in vreden nad 500 din.

Francoski general podeli duhovniku na fronti križec častne legije in za prijateljsko poljubi.

1 Zima je huda in zato krađeje zimske plašče. V pralnici hiše na Bleiweisovi cesti št. 25 je pustila za nekaj časa svoj zimski plašč Mihelič Marija. Ko se je vrnila iz dela in se je hotela zopet ogrniti s svojim plaščem, je opazila, da ji je plašč nekdo ukradel. Plašč je rjav in dolg in ima rjav baržunasti ovratnik. Mihelič Marija ima škode 400 din.

Težki topovi francoske armade: evi imajo premer 400 milimetrov.

Helsinki, zapuščena prestolnica

Tukaj je svet z deskami obit

Helsinki, v januarju.

Če je od kakega mesta, ki ima sicer 300.000 prebivalcev, ostalo samo še 20.000–30.000 prebivalcev, potem lahko rečemo, da je to, kar je ostalo, mrtvo mesto. Finska zima s svojim stalnim snegom, ki ne pusti niti za dlan zemlje vidne, ta nordijska zima s svojimi mrlkami, prav na cesto visečimi oblaki, poudarja še to žalostno podobo sivga in sivem, ki je edina barva, ki se dviga iz enoličnega morja hiš, tega nekoč tako živahnega mesta.

Tukaj je življenje žalostno in uspavajoče, kakor priroda, in tega tudi ni moglo spremeniti tistih deset tisoč ljudi, kar se jih je polagoma spet vrnilo v mesto. Saj napadi bombnikov ruskih letalcev, ki posejajo mesto navzlic hudemu ognju finskih protiletalskih topov, niso ponehali, in čeprav jih kak dan ni, pa morejo vsak hip s podvojeno silovitostjo treskati na mesto.

Sneg namesto peska

Finska obramba proti letalskim napadom je drugačna kakor drugod. Niti od daleč je ne moremo primerjati z obrambo Madrida ali Pariza, Berlina ali Londona. V Helsinkih nimajo peska, da bi z njim napolnili vreče. Drugod napolnijo vreče s peskom in z njimi obdajo spomenike, hiše in druge predmete, ki jih je škoda, da bi jih poškodovale bombe. Namesto tega vidimo v tem mestu na mnogih krajih zaboje, na katerih je še napis »Persils« ali »Wisky«. Ti zaboji so napolnjeni s snegom. Sneg sčasoma zmazne, postane trd in približno prav tako izpolni svoj namen kakor pesek. Še bolj čudno je pa nekaj drugega. Na Finskem ne poznajo na izložbah pločevinastih ščitnikov. In tudi zasebne hiše nimajo takih ščitnikov na oknih, pač pa se je tozadevno dežela spomnila, da ima veliko gozdov, in zato so izložbe in okna zadelana z debelimi bruni. Na pogled je to jako smešno, ko vidiš na sto in sto tisoč desk in hlodov, tako da lahko rečemo, da so Helsinki z deskami obito mesto. Če so zdaj tukaj inozemci brez vodnika, lahko po ure teka

SMUČARJI!

SMUK!

ULTRA - OLJE - NIVEA
ULTRA-KREMA-NIVEA

Vam uspešno varujeta kožo pred zimskimi vetrovi ter pred opeklinami sonca in mraza

1 V hotelu je bila okradena. Cunder Slava je prijavila, da ji je bila 28. januarja ukradena v restavraciji Miklič v Kolodvorski ulici usnjata ročna modra torbica s toaletnimi potrebščinami. Vrednost 205 din. — Zraven je bila tudi denarnica, v kateri je bilo 57 din gotovine in njena železniška legitimacija.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevnica 1 čaša »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Pazite na svoje smuči. Te dni je mnogo naše mladine odhajalo na smučanje v razne kraje. Smučarji imajo navado, da dele svoje športne opreme pušajo kar ob stenah ali po raznih hodnikih, če se že morajo za nekaj časa od njih ločiti. Pri tem pač računajo, da bi predmetov smuči, bambusovih palic in slinih predmetov ne bo nikdo kradel. Toda temu ni tako. V terek je nekdo v Galetovi ulici št. 3 ukradel Bukovec Mihoš smuči in bambusove palice v vrednosti 170 din. Zanj bo najbrž s tem kar konec zimskega športa, dasi bo po novih snežnih metežih sodeč sezona še dalj časa trajala.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nabaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

1 Davkarijo je okradel. Pri okencu davčne blagajne za mesto na Vodnikovem tegu se je dne 29. jan. pojavil nepoznan mož, ki je govoril hrvatsko-srbsko narečje. Blagajnika je zaprosil, naj mu menja dva tisočdinarska bankovca. Pri menjavi pa je neznanec postopal tako prebrisano, da je blagajnika na silno zviti način ogoljufal za 800 din. Neznavec je star okoli 30 let, srednjelike, temnega rdečega obraza, oblečen je bil v kratek suknjič, na glavi pa je nosil okroglo zimsko čepico.

Iz Julijske Krajine

Stoletna žena na Bovškem

V vasi Plužne pri Boveu v Soški dolini živi vdova Marija Mlekuž, ki je meseca decembra lanskega leta prekočila 100 let. Sivolasa mati, ki je dosegla res častljivo, v naših krajih izjemno starost, se je rodila 19. decembra 1839 v Plužnah

Štev. 21. Dne 3. sept. 1863 se je poročila z Andrejem Mlekužem, ki pa je že pred časom umrl. V zakonu je imela 8 otrok, od katerih žive še štirje. Sedaj živi sama v svoji majhni hiši. Do lanskega leta je še sama hodila na polje in obdelovala svojo njivico, kjer je sadila »čomper«, tako pravijo Bovčani krompirju. Sedaj so ji pa odpovedale noge in težko hodi. Tudi močno gluha je. Vidi pa še razmeroma dobro, je tudi v ostalem še pri dobrem zdravju in je smrt še nič ne skrbi. Ker njeni otroci ne žive doma in nihče za njo ne skrbi, je reva, ki mora vse sama opravljati in se truditi za borec kruha.

Njeno 100-letnico so vaščani slovesno obhajali. Dekan iz Bovca, g. Andrej Klobučar, je imel sv. mašo in slavljenka je pristopila k sv. obhajilu. Po sv. opravi, katerega se je udeležila skoraj vsa vas, so ji navzoči želeli še obilo zdravja in vrsto let. Dobre duše so ji pa v poveljčanje nje-nega praznika poklonile raznih jedil in nekaj denarja, občina je pa dodala še 100 lir. Tako je stoletna starka vsa radostna in zadovoljna, vsa hvalečna nebeskemu Očetu za srečo, ki ji jo je dodelil, skromno obhajala svojo stoletnico, s katero je zelo redko blagoslovljena življenjska pot zemljanov. Naša mati je bila tako dobre volje, da se je pustila ujeti celo v aparat, kakršnega njena mlada leta še niso poznala. Le pogledite jo, kako pogumno in prikupno se postavi! Marsikatera mnogo mlajša jo lahko zavida. Tudi mi ji želimo, da bi doživela še kar moč lepših dni v svoji skromni kajži!

Na Bovškem so visoke gore, lepe čehi in zdrave vode, zato mnogi doživijo visoko starost, stoletnikov pa ne pomnimo. Leta 1933 smo šli sicer tik mimo. Tega leta je namreč Ana Kutin, poročena Trampuž iz Bovca, ki je bila rojena 8. junija 1834 in je umrla 13. julija 1933, stopila je bila tedaj že v stoto leto.

Duhovniška vest. G. Lojze Ličen, do sedaj prvi kaplan v Idriji, je imenovan za župnega upravitelja v Logjah pri Breginju.

Preračun okr. cestnega odbora v Kranju

Uprava cestnega odbora v Kranju je izdelala pradiolg o preračunu za leto 1940-41, ki znaša 1 mil. 798.613 din izdatkov in prav toliko prejemkov. Z ozirom na lanski preračun, ki je znašal 2.522.507 din, je letošnji preračun precej manjši, to pa radi tega, ker je podržavljena cesta na Jezersko, ki je doslej spadala v delokrog kranjskega cestnega odbora. K skupnemu znesku prispeva banska uprava 393.000 din. Poleg tega je predviden prispevek banske uprave za polovico stroškov pri večjih delih, kar znaša skupno 380.000 din. Tako prispeva banska uprava skupno 773.000 din. Ostalo pa krije cestni odbor sam. K dohodkom cestnega odbora spadajo: pobiranje cestne doklade, ki je ostala ista kot lanske leto, namreč 18 odstotkov vseh direktnih davkov. Med izdatki je največja postavka 200.000 din za posipanje in dobavo gramozu. Obenem pa prispeva cestni odbor občinam znesek 70.000 din za vzdrževanje občinskih cest. Omeniti moramo tudi zbiranje gradbenega sklada za preložitve banovinske ceste pri Sv. Joštu pri Kranju in modernizacijo dovozne ceste k postaji v Trziču ter preložitve ceste v Smledniku.

V prihodnjem letu je predvidenih več večjih del: med drugim preložitve banovinske ceste na Trsteniku in zgraditev novega betonskega mostu, regulacija ceste pri Čirčičah, kjer se gradijo moderni mlekarski zavodi, regulacija ceste proti Besnici do tovarne »Jugobruna«, ureditev ceste v Predvorju. Med večji dela pa spada tudi ureditev ceste na Koprivici proti Predosljam. Nadalje je predvidena zgraditev novega betonskega mostu v Lajhu čez Kokro in regulacija ceste na kolodvor v Kranju.

Zabavna češka opereta

V glavnih vlogah
Jarmila Kširova
Hana Vitova, A Novotny

VESELI BOHEMI

VESELA BIDA
Kino Union 22-21
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

KULTURNI OBZORNIK

Mediko-kirurški zavod v Ljubljani

Slovenski zgodovinar zdravniške vede docent na medicinski fakulteti v Ljubljani dr. Ivan Pintar, ki je znan po svojih razpravah o starejših slovenskih zdravnikih v Biografskem leksikonu ter Zdravniškem vestniku, je vzel za predmet svojih habilitacijskih razprav zgodovino starega mediko-kirurškega učnega zavoda v Ljubljani v XVIII. st. do nove preureditve medicinskega študija v Avstriji, ki je črnilo ta mediko kirurški zavod v Ljubljani, namesto da bi ga pretvorila v univerzo, kakor so Slovenci zahtevali. V prvem poglavju pokaže gospod docent medicinski študij sploh v srednjem veku, njihovo primitivno stanje ter začetek kirurškega šolstva, ko, je pred tem veljalo tudi za kirurga prav tako cehovsko šolanje od vajenca do pomočnika in mojstra kakor je veljalo za vsako drugo obrt. Omenja preosnovno zdravniških šol v Avstriji za zdravnika Van Swieten, ki je hotel ustanoviti babilonske šole ter tudi licej dodeljeval mediko-kirurške šole. Tako je bila v tem času kirurgija ločena od kirurgije: zdravnik, ki je dobil diplomu in doktorat na univerzi, ni operiral, samo zdravil, kirurg ali ranočelnik pa je bil resničen obrtnik, več ali manj spreten in dober. Šele pozneje je zdravniška veda prevzela tudi kirurgijo v svoj poklic. Na mediko-kirurških zavodih, kjer so se šolali tako imenovani ranočelniki ali »padarji«, je bil pouk najprej latinski, potem nemški, tečaj šolanja pa je trajal najprej samo 2 leti in so učenci morali najprej biti vajenci pri kirurjih. Šele pozneje so lahko stopili v to šolo tudi sicer učenci, ki so s primerno dobrim uspehom absolvirali normalno (ljudsko šolo) ter so morali obiskovati tečaj tri leta. Od leta 1833 so bile zahteve večje. Dr. Pintar opisuje značaj teh šol, število profesorjev ter učno snov, ki je prevzemala od l. 1794 dalje tudi živnozdravniško znanost. Nato preide na ljubljanski mediko-kirurški zavod pri ljubljanskem liceju ter njenem značaju in profesorjih ter njihovi znanstveni višini, ki je bila prav v Ljubljani večja kakor kjerkoli drugje. Ozre se tudi na tradicijo ljubljanske zdravniške vede, ki je že prej dala take zdravnike kot je bil član Operosoruma dr. M. Gerbec, ali Jakob Breclj.

Najprej se je v Ljubljani ustanovila babilonska šola (1753), kjer je bil učitelj Fran Klopstein in pozneje znan botanik Haquet. Nato preide na zgodovino ljubljanske mediko-kirurške šole, za katero poda učne moči v razpredelnici in kvalitetni

oznaki najprej za dobo od leta 1782—1808, ki jo imenuje prvo razdobje. Tako podrobno označuje Haquetovo znanstveno delo in ga vrednoti, pa tudi Makovicevo, ki je pisal tudi slovenske knjige ter je bil propagator nove smeri v porodništvu. V slovenskem jeziku je pozneje leta 1800 učil babilstvo tudi F. Vehovar.

Nadalje ocenjuje dela ljubljanskih učiteljev Kogla, Kerna, Melzerjev, Jelovškov, Verbeica itd. Posebno poglavje tvori opis dela in učiteljev na Ecol normal v času francoske okupacije, ter novo razdobje od leta 1813—1833, ko je Avstrija reformirala te šole. Tretje poglavje pa obsega dobo od leta 1833 do druge reforme teh študij l. 1848, ko so ti zavodi bili na višji fakulteti. Dr. Pintar na drobno opisuje vse profesorje na teh šolah ter jih ocenjuje po vrednosti in učni snovi, med njimi tudi dr. Bleiweisa, ki je nastopil mesto profesorja za živnozdravništvo leta 1842. Z oznako njegovega znanstvenega dela, ki ni nepomembno, kaže s strokovne strani obraz tega »očeta slovenskega naroda«. V letu 1848 se je razvil v Ljubljani veliko prizadevanje, da se ta mediko-kirurški zavod spremeni v univerzitetno fakulteto, za kar so se zelo zavzemali dr. Sporer, dr. Bleiweis in dr. Feuecherleben, ki je vodil reformo teh zavodov v Avstriji in reformo univerz, je bil za to, da se ljubljanski zavod spremeni v fakulteto, toda njegov naslednik dr. Well je šel za njegovega življenja proti njegovim načelom predlagal ukinitve ljubljanskega zavoda, kar je potem kmalu po nastopu cesarja Franca Jožefa I. tudi izvedel. Tako je leta 1848 propadel ta zavod, ki je drugje obstajal še do sedemdesetih let XIX. stoletja, ko se je medicinska znanost prenesla v celoti na univerze.

To je zgodovina mediko-kirurškega zavoda v Ljubljani, ki jo je v svoji habilitaciji podal dr. Pintar ter jo je tudi vrednotil z medicinske strani. S tem je odprl pogled v eno poglavje slovenske kulturne zgodovine in vsak zgodovinar bo rad segel po tej razpravi, ki je v bistvu zgodovinska in ne medicinska. Medicinska samo v toliko, v kolikor je predmet zgodovine razvoj medicinskih ved in pouka v Ljubljani. Mediko-kirurškega zavoda, ki je bil prvi predhodnik slovenske medicinske fakultete, v kar se ni mogel zavod spremeniti za Avstrije ob reformi leta 1848 in ne pozneje, temveč je sad politične svobode Slovencev po letu 1918. Knjiga ima 94 strani.

Med revijami in časopisi

Umetnost in olimpijske igre. Pod gornjim naslovom je Jugoslovanski olimpijski odbor izdal brošuro, ki ima namen, da v umetniških krogih propagira sodelovanje umetnikov z olimpijci. V brošuri so navedene nekatere misli o načinu sodelovanja in pravilih za sodelovanje. Brošura se lahko dobi brezplačno na zahtevo pri Jugoslovanskem olimpijskem odboru v Zagrebu, Gunduličeva ulica 22. Kdor se zanima za gornje sodelovanje, naj se obrne na gornji naslov.

Zdravniški vestnik, št. 1. let. XII. Vsebina: dr. Vl. Trampuž: Kombinacija karcinoma ženskega spolovila s karcinomom dojke. — dr. R. Blumauer: Echinococcus v pljučih. — dr. B. Kunc: Ulcus cruris varicosum v kirurgiji. — dr. Zv. Sušteršič: Kazuistični doprinos k poškodbam skočnega sklepa. — dr. S. Rakovec: Inkrustran tumor mehurja. — Večališče za naše strokovno besedilo in izrazje. Večala cand. med. Pieterski Miro in Zilič Marjan. — dr. I. Pintar: Bitje in žitja. — dr. David Verbee († 1930). Vprašanja in odgovori. — Iz zdravniškega šolstva. Nove knjige. — Iz zdravniških društev. — Prof. dr. Bož. Spišič — 60 letnik. V spomin dveh velikih Poljakov: dr. Dr. Dluska, sestra gospe Curie in dr. Tadeusz Dybowski, veliki prijatelj Jugoslovancev, ki je sredi oktobra umrl v Ptuj. — Drobiz.

Umetnost, št. 6. Martin Benčina opisuje risarsko delo pisatelja Ivana Cankarja, ki je imel nadpovprečni talent tudi za likovno umetnost. Nekaj reprodukcij njegovih risb potrjuje to mnenje. F. K. Kos ocenjuje in razlaga razstavo kluba »Ladec« v Ljubljani. Reprodukcijske raznih del umetnikov, ki so razstavljali na tej razstavi, kraste to številko ter jih poznamo že deloma iz kataloga kluba Lade. Priobčen je odlomek predavanja dr. Stelata o Narodni in Moderni galeriji, ki ga je imel na običnem zboru Narodne galerije. To bi bili članki, ki tvorijo glavno vsebino te številke. Med njo je priobčena tudi lepa pesem — oziroma pesniška senstenca Alojzija Gradnika Nevesti ter pesmi Marjana Savinska (Zeleni vrtinci in Na horizontu plava) ter Mirana Jarca pesmi: Zbor egiptovskih sužnjev in Abadon. Bogat je pregled iz umetniškega sveta, kjer je priobčen tudi govor dr. Windischerja o delu Narodne Galerije, dalje pregled reprodukcij del ter položaj slikarjev v vojski (francoski). Največjo pozornost pa bodo zbudile reprodukcije dalmatinske grafika A. Zuppe s svojimi res odličnimi lesorezi.

Orač, št. 2. — Ta sedaj razširjeni list, ki ima geslo »Za bodočnost slovenskega kmetca«, prinaša naslednje članke: Ob robu vojne (V. V.). Kako dvigniti dohodek na naših kmetijah? (F. Vide). Uredimo si knjigovodstvo (I. Potočnik). Odprti osuševalni jarki (L. R.). Nekaj o kalijevih gnojilih (inž. P. Simončič). Najuspešnejši način zračenja v hlevih (Wernig F.). Gojenje sadovnjakov — nujna potreba (m. Humek). Merjenje hlodov (inž. M. Čokl). Razne vesti. Vprašanja in odgovori. Vprašanje zaštite kmetke posesti s stališča kmeta (inž. R. Lah). Naše kmetijstvo v l. 1939 (dr. Lavrič). Kako naj kupujemo z živino, da ne bo kesanja, preprovo in tožb (dr. V. Kolendo). Zivinski potni list (dr. L. Kocjan). Ali je mogoče potom zadružništva dvigniti kakovost naše kladne živine (Besednjak A.). Razno. Tržni pregled. Ljubljana, kdor ga ima. (dr. inž. Janko Grampovčan). Stanovski odnos med kmetom in delavcem (Ovsenik Janez). Stefančičeva Liska (povest, Matija Malešič). Veliki možje iz kmetijske hiše: Odlomki iz življenja nadškofa dr. A. B. Jegliča (Narte Velikonja). Uredniški koticček. Iz te vsebine se vidi, kako raznovrstna je snov, ki jo nudi »Orač« slovenskemu kmetu ter bi zato ta list ne smel manjkati v nobeni slovenski kmetijski hiši.

Cvetje z vrtov sv. Frančiška izhaja že 57. leto ter v 2. št. letošnjega leta prinaša poslovenitev stare pesmi iz 16. veka: Jezus se poslovi od Marije. P. Tarčizij: Božji dnevi. P. Hugo: Krščanska družina. Bierbaum-fr. Bruno: Sv. Marijeta Kortonska. P. L. H. Ptujski kapucini. VI. mednarodni kongres Kristus Kralja v Ljubljani (opis). Kako se gibljejo tretje redne skupščine. Zlata maša p. Ananije. Nove orgle v Kamniku. Frančiškova mla-

dina: Kako si zamišljam svoj apostolat med tovarišci v šoli. Veliki križarji na smučanju v Hotavljah. P. Evstahij: Naš novi svetnik sv. Salvator iz Horte. P. Andrej Golob. J. Maignussen-p. Marko: Življenje kapucinske br. Jurija. Naše sestre — Marijine misijonarke. O. St. Marija: Ob stoletnici rojstva ustanoviteljice FMM m. Marije od trpljenja. Razgled po svetu. Pax et bonum. Večna luč v serafinskem kolegiju. In naj molijo za mrtve. Nove knjige (Pax et bonum, Poljska itd.)

Lučka, verski list za mladino, št. 6, nadaljuje tradicijo starega Anželčka in prinaša sestavke: Ministranti na Kongresu Kristus Kralja. Kakšen ministrant si ti? Janez Veider: Mali junak Tonček. Angela Gorogrančeva: Moja lučka. Skrat Cmeruh. Nova sestra. Drobiz. Letno stane list za naše najmlajše 5 din.

Vigred št. 2. — Vsebina tega katoliškega ženskega lista: La: Hrepenenje po luči. Resolucija Kongresa Kristus Kralja. Ema Deisinger: Peter (povest). Mira Toff-Hibber: V božani (pesem). Marg. Seemann-A. Lebar: Dve kroni (povest). Janez Borštari: Slovo (pesem). Brez moči (pesem). Severin Salt: Ne boj se... (pesem). Marija Znidaršič: Moderna pravljica. Vika Razlag: Spomini iz življenja. Emarija: O razstavi likovnih umetnic v Ljubljani. Moj rojstni kraj. Anka Salmič: Luna, zaman (pesem). I. Gerely-E. Mastnak: Izobraženo dekle. Kaj je novega (S. Šali). Deklica na tuje gre. Iz domačih krogov. V naših domovih. Za pridne roke. Krojna priloga. List stane letno 25 din, s prilogo 50 din.

Ljudski oder, št. 3 — prinaša dramatsko gradivo za pobožni čas in predpust. Na uvodnem mestu je sestavek: Povodenj plaže grozi, kjer urednik nastopa proti raznim ljudskim prireditvam starih Večernic itd., ki krožijo od odra do odra. Nadaljnji članki: O naši igralski kulturi. Govorski zbor in množično gledališče (Jožef Boon-Janko Moder). Igra in proslave: Čudežno gledališče (burka v dveh podobah — Miguel Cervantes). Burka o piskrovezu (Farsa iz XVI. st., priredil Niko Kuret). Spiritisti, Igra, Dav. Petančič. Kronika: Ljudski odri in naše ljudsko prosvetne matice ter še o oficialni prosveti sta odgovor na tok igranja pri prosvetnih odrih, ki se odčitajo smeri, propagirani po reviji Ljudski oder. Mladi rod bodočih kuje, je poročilo o gledališkem krožku ljubljanskih bogoslovcev. Dijaška igralska družina v škočijanski fari, Slovenskega kmeta povest pri Sv. Lenartu v Slov. gorah. Slovo: nove igre. Tu je govor o Kuretovi kongresni igri Kraljestvo božje, o Klinarjevem Plavžu. Zvočna igra — je poseben naslov rubriki, kjer se obravnava radijsko igranje drugod in pri nas (Vojnovič: Ekvinovciji, Sofokles: Antigona). Kaj nam pišejo inozemski prijatelji našega gibanja.

Lovec, list za lov in kinologijo, št. 2, letnik XXVII. — Adu Makarovič: Pomen lovske žrtve paleolitika. Ing. M. Sušteršič: Na gamse (nadaljevanje). James Debevec: Na ogled za srnami (nadaljevanje). S. A. Lepota in poglaviti grehi v lovsstvu. Alfred Primožič: Pomenek. Dr. R. Marn: Lovska nesebičnost. Dr. S. Bevk: V dolsem lovišču. Dr. J. Lavrič: Poročilo o tekamah brakov. Iz lovskega opornika.

Stražni ognji. Slovenska dijaška zveza je začela izdajati svoje glasilo z naslovom: Stražni ognji. Na naslovni strani je velik križ, ki vključuje v sebi tudi znak Slovenske dijaške zveze. Posebno sedaj, ko je njeno delo zopet dovoljeno med dijaštvom, je tako glasilo za gibanje zelo potrebno. Na prvi strani je nekaj poetično stiliziranih načel, na notranji pa je besedilo prisage dijakov na Slomskovem grobu ter zgodovina dijaškega gibanja iz let ponažanja v času tabovor in priznanja ter zmage za bodočnost. Hodil po zemlji sem naši — je sestavek, ki hoče navdihniti slovenskega srednješolca s pravo ljubeznijo do vseh kotov slovenske zemlje, kajti v vsaki se je godila slovenska zgodovina. Društvena pisma in organizacijske beležke ter potopisi napolnjujejo ostali del tega novega lista, ki ima namen organizirati dijaštvo v Slovenski dijaški zvezi, kakor je že nekoč tako plodno vzajala slovenski katoliški dijaški naraščaj. — (O ostalih časopisih pozneje.)

Danski državni ledolomilec »Storebjörn« v Velikem Beltu, ki je osvobodil dve ladji iz ledu in se s njima vrača v pristanišče. V ozadju večji parnik, ki plove po strugi ledolomileca.

Novodobni spokorniški red?

Ameriki verski list »Orate Fratres« dela propagando za ustanovitev novodobnega spokorniškega reda. Moškim in ženskam, ki so bili obsojeni na večletno ječo, pa so se v času kazni notranje spreobrili, naj bi bila dana možnost, da bi jih sprejeli v verske družbe, da bi ondaj popolnoma predurčili svoje življenje. Zanje bi moralo biti ustanovljeno življenje stroge discipline. Pri tem naj bi cerkev pomagala z molitvijo in tolažbo. Vodstvo takih spokorniških družb bi morala prevzeti posebna družba duhovnikov. Znano je, da so v srednjem veku take družbe jako blagodejno vplivale. Hkrati pa bi pomagale držati in ji vzele skrb za kaznjence, ki bi odslej živeli zares krščansko življenje.

Junaštvo francoskega duhovnika

Pariški list »Croix« poroča o junaštvu mladega francoskega duhovnika. Duhovnika, ki je bil vojak, je sovražno moštvo zajelo pri Maginotovi črti. Duhovnik se je junaško branil in posrečilo se mu je, da se je rešil sovražnikov. Ko se je vračal k svojim postojankam, pa je v »ozemlju od nikogar« našel ranjenega nemškega častnika. Francoski duhovnik — vojak je videl, da častnik umira; spovedal ga je in mu dal odvezo in poslednjo tolažbo za na pot v večnost.

Cerkev v Kanadi

Od l. 1900 dalje se je cerkev v Kanadi jako razmnožila. Zdaj obsega 11 cerkvenih provinc in pa nadškofijo Winnipeško, ki pa zavisi naravnost od Svete stolice.

Od 10.376.786 prebivalcev v Kanadi je 4 milijone 286.388 katoličanov; od teh jih živi 2 milijona 464.100 v provinci Quebec. Katoličani v Ka-

ŠPORT

Važen sklep ljubljanske Ilirije:

Izstop iz Vrhovne drsalne zveze

Med ljubljansko Ilirijo in Vrhovno drsalno zvezo je nastal spor, ki je sedaj dovedel do izstopa Ilirije iz zveze. Na zadnji seji upravnega odbora Ilirije je bilo sklenjeno, da se z ozirom na njen izstop da listom sledeča izjava:

1. Ker je bil tehnični odbor zaradi zadržanja uprave Vrhovne drsalne zveze v Zagrebu prisiljen demisionirati, zato med zvezo in Ilirijo ni mogel biti izveden sporazum. Zaradi tega Ilirija smatra, da je brez njene krivde sporazum postal brezpredmeten.

2. Ilirija smatra, da je prenehala biti član Vrhovne drsalne zveze v trenutku, ko so bila njena pravila Zveze potrjena od banske oblasti v Zagrebu.

3. Športnega stališča smatra Ilirija za škodljivo vsako prekomerno snovanje športnih upravnih organizacij, predvsem v konkretnem primeru.

4. Ilirija konstatira, da je sedanja Vrhovna drsalna zveza pokazala, da je nesposobna, da bi okoli sebe zbrala vse klube, ki se pečajo s športom na ledu.

5. Ilirija izjavlja, da se bo v sedanjih prilikah prilagodila vsem nujnim spremembam, katere bistveno ne škodujejo pri delu razvoja tega športa in da bo podpirala vsako koristno akcijo v tej smeri.

Prvenstvo v hrvatsko-slovenski ligi odgodeno

Tekmovanje v tej ligi bi se moralo pričeti že to nedeljo 11. t. m. Odgodeno pa je bilo na nedeljo 25. t. m. Do te odgoditve je prišlo zaradi tega, ker so vsa igrišča močno zasnežena in bi njih očiščenje veljalo mnogo denarja. Danes pa je težko zahtevati od klubov, da bi imeli tako visoke izdatke za taka čiščenja. Nadaljnje tekovanje se bo vršilo v istem redu kakor je bilo to napovedano.

Po športnem svetu

Dunajski klubi menjajo imena. Znano je, da so dunajski klubi nosili imena, ki niso odgovarjala prilikam. Znan je primer z »Avstrijo«, ki je takoj po priključitvi Avstrije k Nemčiji spremenila svoje ime v »Ostmark«. Bilo je med drugim tudi mnogo klubov s tradicionalnimi imeni. Poznana Vienna se je najprej imenovala »First Vienna Football Club«. Imela je torej angleški prizvok. Tudi ta klub je moral spremeniti svoje ime in ne sme na njem ostati ničesar, ki bi dišalo po »angleškem«. Sedaj se je preimenovala v »Sport klub Vienna«. Temu primeru bodo sledili še ostali klubi, v kolikor tega že niso storili.

Prvenstvo Evrope na ledu se bo vršilo od 3. do 5. februarja v Stockholmu. Interesantno pri tem je, da so se za to prireditve prijavili tudi tekmovalci iz Nemčije.

Najboljši tenis igralec na svetu v letu 1939, Riggs je bil premagan na nekem turnirju na Floridi od nekega doslej še malo znanega igralca Prusolfa z rezultatom 6:4, 6:1, 3:6 in 6:1. — Morda samo trenutna slabost.

Madžarski hokejski se pripravljajo, da bodo odšli v Basel, kjer bodo odigrali nekaj tekem. Za

nadi so večinoma francoskega pokolenja. Katoliška cerkev ima v Kanadi jako gosto mrežo šol in vzgojevališč kakor tudi karitativnih zavodov. Katoliške univerze v Lavalu, Montrealu in Antigonishu so si pridobile velik ugled. Red oblatov, ki je prišel v Kanado l. 1842, opravlja misijone med domačini v severni Kanadi do arktičnih pokrajin.

Redovnica živa zgorela

Kakor poročajo francoski listi, je dala katoliška redovnica Ignace-André, rojena Katarina Werner, hraber zgled hladnokrvnega junaštva in iskrene požrtvovalnosti. Ko so pri Pappellu francoski protiletalski topovi streljali na sovražno letalo, ki je goreče strmoglavilo blizu otroškega zavetišča, je junaška redovnica s. Ignace-André najprej spravila prestrašene otroke na varno. Ona sama je stekla nazaj, da bi pomagala ranjencem. Ker pa je goreče letalo tudi še eksplodiralo, se je njena obleka vnela. Preden je mogel kdo pomagati, je hrabra sestra živa zgorela.

Amerika in begunci iz Poljske

Na ameriški konferenci škofov so izvolili poseben škofijski odbor za pomoč Poljski. Odbor je poslal vsem nadškofom in škofom v USA okoliščino s pozivom za neposredno pomoč, »da bi bilo mogoče olajšati žalostno stanje poljskih beguncem in tistih Poljakov, ki so še ostali v svoji domovini«.

Zastopnik odbora za poljsko pomoč v Vilnu, Mr. Gilbert Redfern, poroča, da biva v Vilnu od 25.000 poljskih beguncem kar 3500 žena in 4800 otrok vojaških oseb, o katerih ni nobenih vestí. Te žene in otroci so popolnoma odvisni od dobrotelosti, ker je njihov poljski denar brez vrednosti in so vse svoje imetje že razprodali. Litva nima dovolj sredstev, da bi sama prehranila te ženske in otroke.

ta srečanja se prav vestno pripravljajo in imajo zaradi kondicije in tehnike, doma velike tekme z raznimi moštvi. H koncu izgleda, da bodo odšli v Svicco naslednji igralci, od katerih so nam nekateri znani še od srečanja v Ljubljani: dr. Csak, Jeney, dr. Barcza, Goztonyi, Miklos, dr. Margo Szamosi, Harai in Gergely. Torej moštvo, ki bo lahko z uspehom branilo sloves madžarskega hokeja.

Italijanski tekač na srednje proge Luigi Beccali, ki si je osvojil tudi olimpijsko prvenstvo na olimpijadi leta 1932 na 1500 m, je sodeloval tudi v eliti ameriških srednjeprogasov na mitingu v Bostonu. Zal je bil »samo« zadnji. Pred njim so bili Gene Venczek s časom 4:13,1 in še nekateri drugi.

Prvenstvo Danske v Kopenhagenu si je osvojil na veliko presenečenje Jacobsen, ki je v semifinalu premagal Nemca Henkela, v finalu pa švedskega specialista v igrah v zaprti dvorani Schoderja. Oba nasprotnika je odpravil v štirih setih.

Slavni italijanski nogometaš Andreolo, ki je tudi srednji krilec v državni moštvi, je bil kaznovan s prepovedjo igranja za dve nedelji. Pa tudi njegov klub je kaznovan z denarno kaznijo zaradi njega, ker mu je na neki tekmi preveč zavrela kri...

Radi vmešavanja v igro in prigravarjanja sodniku pa je bil z denarno globo kaznovan trener Napolijski Baloncieri, pa še tekem ni smel gledati, ki jih je njegov klub igral v januarju mesecu. Tako je prav — red mora biti!

Tradicionalna regata med večnima nasprotnikoma v osmerih Oxfordom in Cambridgeom se bo vršila tega leta 2. marca.

Madžari so se tudi vrgli na smučanje. Poleg tega pa so začeli graditi veliko skakalnico pri Voloci in ki bo dopuščala skoke do 70 m. Umetni zalet pa bo visok 25 m.

Mednarodno prvenstvo Italije v tenisu bo 14. do 21. aprila v Rimu.

28. januarja se je vršila v Parizu nogometna tekma med Francijo in Portugalsko, ki so jo Francozi beležili v svojo korist z rezultatom 3:2.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Mojstranske tekme, ki so bile pomotoma objavljene, da se vrše 4. februarja, so preložene, ker se bo ta čas naša državna reprezentanca nahajala še v Ga-Pa. — Smučarski klub Dovje — Mojstrana.

SK Litija. Zimskošportna sekcija športnega kluba Litija priredi v nedeljo 11. t. m. propagandno tekovanje v smučkem teku za seniorje na 18 km in juniorje na 10 km. Prijave sprejema tajništvo kluba najkasneje do 9. februarja 1940.

Občni zbor Touring-kluba — podružnica Ljubljana. — Članstvo Jugoslovanskega Touring kluba — podružnica Ljubljana opozarjamo, da bo naš V. redni letni občni zbor v ponedeljek 5. februarja v dvorani restavracije Slamič, Gospodstva cesta 6, ob 19.30.

ZSK Hermes — centralni odbor. Obveščamo celokupno članstvo kluba, da bo redni občni zbor kluba v nedeljo 18. februarja 1940 ob 9 dopoldne v salonu pri »Sestici«. — V smislu pravil kluba se morajo vsi eventualni samostojni predlogi za občni zbor predložiti tajništvu v predpisnem roku. — Predsedstvo.

MARIBOR

Zgledno versko in socialno delo Krščanske ženske zveze

Krščanska ženska zveza v Mariboru je imela te dni občni zbor. Udeležba članov in članic je bila zelo lepa. Iz poročil, ki so zelo zanimiva, posnemamo, da ima Krščanska ženska zveza 1143 članic, 211 podpornih, 8 ustanovnih in 5 častnih članov — je tedaj menda najmočnejša organizirana skupina v Mariboru. Veliko je socialno delo, ki ga organizacija vrši. Tekom lanskega leta je izplačala revnim in potrebnim članicam 16.669 din. podpor, v teku svojega dvajsetletnega dela pa že nad stotisoč din. Če se pomisli, da so to zneski, ki prihajajo po dinarjih od manj premožnih članic, je dorečljivost članstva res hvaljevredna. Na posmrtninah se je izplačalo 38.500 din. Zveza si je v Masarykovi ulici kupila hišo s stavbiščem za bodoči »Dom revežev«, ki predstavljala danes vrednost 200.000 din. Morala je zato najeti še 75.000 din posojila ter si je s tem nakopala veliko skrb. Toda požrtvovalnost članic bo premagala tudi to zapreko. Pri volitvah je bil v celoti izvoljen dosedanj odbor. Za uvod obnega zboru pa je imel dolgoletni duhovni voditelj prof. Pavel Živortnik lep programatičen govor, v katerem je nanizal nekaj misli za delo v bodočem letu. Iz tega kratkega poročila je razvidna le bežna slika dela odbora in članstva. Tisto tiho in skoraj nevidno, nepoznano delo, ki ga vrše članice, ko obiskujejo bolnike, jim pomagajo, tolažijo, jih dostojno pokopavajo in spremljajo na njih zadnji poti, ko prinašajo v družine revežev veselje, ljubezen in tolažbo, ko lačne nasičujejo, revežem pomagajo z najpotrebnejšim, to delo je tako veliko, da ga ne vrši takega pač nobena naša karitativna organizacija. Tu velja, da ljubezen res vse premore. Zato naj Krščanska ženska zveza nadaljuje to svojo pot ter si naj pridobi še več dorečljivih prijateljev, da bo še v večji meri vršila svoje poslanstvo posebno v sedanjih časih, ko so dobre, dorečljive roke tako potrebne.

Slanikova pojedina

Sredjo 7. II. ob 20. uri. Od 8. do 18. ure kulinarska razstava. — Pustni torek domača veselica. Razna razvedrila. — Zmerne cene. Hotel, kavarna in restavracija »OREL«.

m Prireditve mariborskih planincev, ki se je po tradicionalnem običaju vršila v noči pred svečnico, je letos nad vse dobro uspela. Velika uniońska dvorana je bila polna, kakor redkokdaj. Krasna, izvirna dekoracija, poceni in dobra pijača in jedca, vse to je vplivalo na razpoloženje obiskovalcev, da so se razvili kmalu židana volja ter so ljudje kar pozabili na vse skrbi, ki jim grenijo vsakdanje življenje. Prireditve so obiskali tudi vsi predstavniki mariborskega javnega življenja.

m Ljudski oder v Mariboru ponovi jutri v nedeljo popoldne ob petih zabavno Molierovo komedijo »Namišljeni bolnik«.

m Pomladkom ZFO. Danes zvečer ob sedmih obvezna telovadba za vse člane mariborskih pomladkov ZFO. Važno za priprave za smučarski izlet.

m Na večeru Ruske Matice, ki bo 6. februarja v prostorih Narodnega doma, bodo nastopili priznani ruski umetniki iz naše prestolice in sicer koncertna pevka Suzana Belubekova in solista belgajkega baleta Tamara Maksimova in Nikolaj Tarovski.

m Davčne zadeve. Davčna uprava za mesto Maribor poziva vse delodajalce, da nemudoma predložijo davčni upravi (soba št. 4) davčne knjižice v letni pregled. S 1. januarjem se je izpremenila lestvica za uslužbenčke davek in sicer samo za tedenske prejemke. Spremenjene lestvice so dobre pri davčni upravi na sobi št. 4.

m Smrtna kosa. V Tomšičevi ulici 4 je umrl star vojak — vpokojeni polkovnik Stefan Kobilansky v starosti 74 let. — V Peklu št. 29 je ugrabila smrt 50letno Marijo Fašman, v bolnišnici 48letno ženo vpokojenega poštnega zvičnika Francisko Kolar, v Ciril Metodovi 18 pa je umrl 40letni Konrad Cebec. Svetila jim večna luč!

m Energična borba proti sadnemu škodljivcu. »Slovenec« je že prinesel spored predavanj, ki bodo za sadjarje v mariborskem okolišu in na katerih se bodo teoretično in praktično usposobili za borbo proti nevarnemu novemu škodljivcu, ki se je pojavil v naših krajih, proti kalifornijski sadni uši San Jose, ki napada jablane. Prvo tako predavanje je bilo v torek v Jarenini ter se ga je udeležilo nad 100 sadjarjev. Predavala sta okrajni kmetijski referent inž. Sturm in fitopatolog mariborske Kmetijske poskusne postaje inž. Janežič. Obenem s predavanjem pa se v vseh krajih vršijo tudi priprave za skupno obvezno škropljenje sadnega drevja, ki se je dosedaj pokazalo kot edino primerno sredstvo za zatiranje nevarnega škodljivca.

m Pisarna notarja dr. Grobelnika v Mariboru se nahaja sedaj v novi zgradbi »Drave« v Sodni ulici.

m Starešina se je usmrtil na svadbi. S strašnim dogodkom se je zaključila vesela gostija na

Gaberniku pri Zg. Polskavi. Tam sta se ženila posestniški sin Jožef Zlodej in viničarska hči Franciška Koren. Za starešino je bil posestnik Alojzij Zamuda iz Spod. Hoč, ki je prišel na gostijo s svojo ženo. Po poroki so se svatje v hiši neveste vsedli k gostiji ter je kmalu zavladalo splošno veselje. Najbolj razposajen in vesel je bil sam starešina ter je dajal v tem vsem svatovm vzgled. Kmalu pa mu je zlezlo vino v glavo ter se je začel pripraviti s svojo ženo. Ker je bil že močno vinjen, si je ta prepri tako gugal k srcu, da se je začel jokati. Svatje so ga tolažili, žena pa se je umaknila v kuhinjo. Naenkrat je Zamuda šel za ženo v kuhinjo. Vsi so bili prepričani, da se hoče z njo spraviti. Ko pa je prišel v kuhinjo, je zagrabil na mizi ležeč dolg mesarski nož ter je hotel zabosti ženo. Ta mu je udarec odbila ter pobegnila iz kuhinje. Zamuda je hotel planiti za njo, toda eden izmed navzočih ga je prijel za suknjič ter ga tako zadržal. Nato pa je zasadi sebi z vso močjo nož naravnost v srce. Vprašali so ga, kaj dela, tedaj pa je Zamuda dejal »z menoj je gotovo«, potem pa je zlezal skupaj ter izdihnil.

m S smrtnim slučajem mu je izvil dva jurja. K lesnemu trgovcu Antonu Skrbineku v Selnici ob Dravi je prišel nepoznan mladenič ter mu izročil pismo, v katerem sporoča Skrbineku njegov prijatelj Jarc Ivan z Zg. Boča, da mu je umrl oče ter ga prosi za posojilo 1000 din. Skrbinek je dal fantu 2000 din, naslednjega dne pa je zvedel, da stari Jarc živi in da je postal žrtev premetenega sleparja. Te dni je opazil sleparja na ulici v Mariboru Skrbinekov sin ter ga opozoril nanj policijo, ki ga je prišla. Je to 19-letni Peter Kramp od Sv. Duha na Ostrem vrhu, ki je v nekaj dneh zapravlil oba tisočaka.

Celjske novice

Sodin Blaž — 60 letnik

Celje, 2. februarja.

Sodin Blaž, industrialec in veleposesnik v Celju praznuje danes te dni 60 letni jubilej. Rodil se je 2. februarja 1880 v Strančah pri Slovenskih Konjicah, od koder je prišel L. 1902 v Celje k bivši tvrdki Tepej, kjer je služboval kot lesni manipulant do leta 1913. Leta 1926 je prevzel znano lesno skladišče brata Jarmer, katero podjetje je s svojo pridnostjo in skrbnostjo povzdignil do lesne industrije, ki prav lepo napreduje. Za vzorno vodstvo v svojem podjetju, kakor tudi na posestvu, je bil leta 1931 odlikovan z redom Sv. Save 5. stopnje. Jubilant se udeležuje tudi na gasilskem polju in je že 20 let redni član gasilske čete v Gaberjih, za kar je prejel mnoga odlikovanja in diplome. — Slavljence je veliko let naročnik »Slovenca«, katerega pridno prebira. Jubilantu želimo, da bi ostal med nami zdrav in srečen že dolgo vrsto let.

Delo gasilske čete v Celju

Prostovoljna gasilska četa v Celju je imela te dni 69. redno skupščino. Vodil jo je agilni predsednik g. Dobovičnik, udeležili pa so se je tudi predsednik mestne občine dr. Alojzij Vršič, zastopnik vojske kapetan Franjo Toš, mestni fizik dr. Podpečan in številni gasilci. Vsi udeleženci so vzkliskali pokrovitelju gasilstva Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu, Nj. Vel. kralju Petru II in kraljevskemu domu. Najstarejši član g. Findeisen je prejel od predsednika srebrn križec, odlikovanje Gasilske zveze dravske banovine. Z istim odlikovanjem je bil odlikovan tudi podpoveljnik A. Košir. Predsednik Dobovičnik je nato govoril o nalogi gasilcev za nacionalno, kulturno in prosvetno povzdigo svojih članov in ostalega prebivalstva. Četna uprava in poveljstvo sta stremela, da se četa v tehničnem in organizatornem pogledu po svojih močeh sodobne opre, v kolikor so pač to dopuščala razpoložljiva denarna sredstva. Predsednik se je nato zahvalil županu dr. A. Vršiču, poveljniku Koširju Francu, kap. Tošu in vsem sodelavcem za požrtvovalno sodelovanje.

Tajniško poročilo je podal g. Bervar. Četa ima 6 častnih, 34 izvršujočih, 15 rezervnih članov in enega pripravnika. Samarijanski odsek je izvršil lani 515 prevozov in prevozil 5838 km. Četna ambulanca je nudila 66 osebam prvo pomoč.

Poročilo blagajnika je podal g. Verdovšek. Četa je imela preteklo leto 76.251,40 din dohodkov in 95.117,75 din izdatkov, blagajna reševalnega oddelka 48.187,92 din dohodkov in 25.216,50 din izdatkov, tako da znaša čisti prebitok 4055 din. Četa je dobila lani nov avtomobil znamke Mercedes-Benz in novo karoserijo za avtomobil. Predsednik nadzornega odbora g. Cimerman je predlagal upravnemu odboru razrešitev za zahvalo.

Trbovlje

Mladinsko prireditev na svečnico popoldne ob treh priredi FO v Društvenem domu. Na sporedu je petje, govor, deklamacije in dvodejanka »Čudež v Santoremuc«. Med odmori tudi igra mladinski tamburaški zbor. Prijatelji naše mladine vabljeno!

Nabavni prispevek je izplačala TPD svojim rudarjem za 1. febr. To zneske skupaj 1.300.000 dinarjev. Gotovo lepa vsota, ki pride rudarjem v sedanjem času zelo prav. Lepa je tudi uvidevnost podjetja ob sedanjih draginjah. Generalno ravnanje pravi v razglasu, da jim daje ta enkratni prispevek zaradi delavoljnosti, ki so jo pokazali. Bili so pa zares predni in se gnali pri delu. Takšnega plačilnega dne še ni bilo, kakor je bil zadnji. Skoraj vsi akordanti, to je nad tretjina zaposlenih, so zaslužili v 14 dneh po nad 1000 din. Kdor pozna naporno in nevarno delo rudarjev, jim to tudi privošči.

Ormož

Letošnja izredno ostra zima ima tudi pri nas hude in neprijetne posledice. Mnogim posestnikom je v shrambah in podstropnih zmrznil krompir, pesa in repa. Po nekaterih kleteh je bilo najti arež tudi v sadjevcu in vinu. Sadno drevje in vinska trta zaenkrat še ni trpela škode. Po Dravi se že par dni valijo velike plošče ledu, katere so morali razstreljevati pri dravskem mostu, ki je že precej šibek in bo najbrž težko vzdržal pritisk ogromnih skladov leda. Danes jutraj je Drava zamrznila čez celo svojo širino in ogromen pritisk leda je zdobil dravskim mlinarjem ladje in njihove pogonske naprave. Največjo škodo trpi član bankeške sveta g. Sadravec, kateremu je ledovje odplavilo in odneslo celotno napravo z ladjami vred. Pa tudi ostali mlinarji imajo občutno škodo ter jih bo etalo težke tisočake, preden si bodo lahko uredili svoje naprave.

Letalci vršijo nadzorovalno službo na morju in spremljajo ladje, ki jih opozarjajo na bližino sovražnika.

Vlak povozil delavko

Kranj, 2. februarja.

Delavke, ki so zaposlene v tovarni Inteks, so šle ob 5 popoldne po končanem delu v buffet v bližini železniške postaje na malico. Ob pol 7 so se vračale iz buffeta na postajo. V tem trenutku pa je privozil tržiški vlak na kranjsko postajo. Zaradi goste megle delavke niso videle po kateri progi vlak prihaja. Da bi se vlaku ognile, so stekle na drugi tir. Pri tem pa je pod vlak prišla 30 letna Milka Abič iz Trčica. Sprevednik, ki je stal na stopnici vagona je zaslišal njen obupni krik na pomoč. Nesrečni Milki je vlak odrezal obe nogi v stegnu. Zaradi premočne krvavitve je poškodban kmalu podlegla.

Ptuj

Uspešno delo podružnice ZZZD v Ptuj. V nedeljo, 28. t. m. je imela ptujska podružnica Zveze združenih delavcev (ZZD) svoj redni letni občni zbor ob veliki udeležbi članstva. Dvorana v gostilni Strohmaier je bila nabito polna naših vrlih delavcev, ki so z veliko pozornostjo sledili izvajanjem svojih odbornikov. Iz poročil odbora je razvidno, da šteje podružnica 116 rednih članov in da je v preteklem poslovnem letu dosegla za svoje delavce lepe uspehe. Odbor je v raznici zelo delal in tudi posamezna podjetja so mu šla precej na roko, kar je vse hvale vredno. Kot delegat centrale je prisostvoval občenemu zboru g. Mastinšek, predsednik DZ v Mariboru. Ki je imel na delavce vzpodbuden govor. Pri volitvah je bil izvoljen večina stari odbor.

Mariborski trio priredi 9. februarja v Ptuj svoj komorni koncert. Imena Tare Poljanec, Oton Bajde in dr. Roman Klasinc jamčijo za umetniško kvaliteto tega koncerta.

Knjižnica Prosvetnega društva Ptuj je nabavila mnogo novih knjig. Knjižnica je odprta vsako soboto popoldne in vsako nedeljo predpoldne v miniritskem samostanu.

Spremembe na okrajnem sodišču. Pred dnevi so se izvršile na civilnem sodišču sledeče izpremembe: pisarniški oddelek I. (nesporni) je prevzela kanclerinja g. Mir Leopoldina, oddelek II. in III. (sporni) g. Rubin Filip, višji sodni oficijal, in oddelek IV. (izvršilni) kancler g. Pertekel Karl. Vložišče in registraturo je prevzel g. Švagelj Ludvik.

Smrt pod sneženim plazom. Te dni je v Korenjaku pri Zavrču v Halozah čistila viničarka Bratuša Terezija pot, ki vodi od hiše k bližnjemu studentu, kamor hodijo po vodo. Steza se nahaja na precej strmem bregu. Nesrečen slučaj je hotel, da se je tisti čas utrgal velik plaz, ki je Bratušovo podsul. Pokojničnina sestra Amalija in Ani se je čudno zdelo, da ni sestre tako dolgo domov. Zato sta šle pogledat in sta takoj, ko sta videli na poti plaz, vedeli za nesrečo svoje sestre. Takoj sta sklicali več ljudi, ki so začeli z odkopavanjem snega. Toda šele po tridesetnem delu so našli truplo pokojne Bratušove, ki je bilo 1 m in pol globoko v snegu. Tako velikega plazu domačini že dolgo ne pomnijo. Mestno poglavarstvo razglasa. Dne 23. februarja t. l. se bodo delile obresti ustanove pokojne Dominike Palosse za ubožce msta Ptuj. Reflektanti naj vložijo prošnje pri kuratoriju ustanove v pisarni ptujskega Predjemnega društva, najpozneje do 7. februarja t. l.

Laško

Občni zbor krajevne organizacije JRZ za Laško bo v nedeljo, dne 4. februarja 1940 po rani sv. maši v nadžupnijski dvorani.

V nedeljo, dne 28. januarja sta priredila FO in DK v Laškem najlepšo igro, kar smo jih kdaj videli na našem odru: »Mati ljubi...« Menda ni bilo nikogar v dvorani, ki bi ostal brez solza. Zlasti sta ugajala gđ. Anica Urankar v vlogi matere in g. Ivan Berglez v vlogi komuniste, ki je v prvem dejanju poln objestnosti in krivih nazorov, v naslednjem pa spozna svoje krive prijatelje, in se končno v ječi spokori. Igra, da si lepše misliti ne moremo. Vsem odrom, ki jim ni samo za plehke stvari, to igro tople priporočamo. Dobijo jo pri župnem uradu v Litiji. Naši igralci igro ponovijo v nedeljo, dne 4. februarja ob 3 popoldne v nadžupnijski dvorani.

Za Jegličev akademski dom so darovali:

Iz Markovcev in Sv. Lovrenca na Drav.

po 20 din: Kupčič I., župnik, Spindler F., župnik, po 10 din: Mlakar I., župnik v p., Kure Tončka, posestnica, Debenak A., učitelj, Osenjak M., učitelj v p., Kušar St., kaplan, Sepec D., šol. uprav., Zdolšek J., gostilničar, Korošec M., trgovec, Tumpej J., župan, Peršuh J., tajnik, Meznarič I., krojač. — Iz Murske Sobote: 500 din: J. Benko; po 100 din: Sifter Ludvik, dr. Serbec J., Cvetič J., Berger J., Hirsch (sinovi); po 50 din: Kmečka posojilnica r. z. n. z., Kuhar F., Jezovšek V., po 20 din: Kerč L., Puncer Ivan, inž. Sluga, inž. Petkovšek, inž. Masten, Antauer E., šolski nadz., Zmavec Darinka, Brunec J., Brumen J., Čeh F., Sifter Karel; po 10 din: Vetrovec V., Verstovšek St., Nemeč Lajči, Vojkovič J., Soštarec A. Vsem darovalcem se akcija za Jegličev akademski dom iskreno zahvaljuje. Naj bi ob dvajsetletnici slovenske univerze darovali za Jegličev akademski dom vsi, ki vam je za rast slovenske akademski mladine. Pošiljajte prispevke na Hranilnico dravske banovine z označbo: Za Jegličev akademski dom.

Angleški vojaki so na zaho dni fronti v takihle šotorih.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(267) Vsa razposajena sta pri-
drvela k njemu. »Lejte, lejte,
sta vriskala, a slutan ni razumel,
kar sta mu hitela pripovedovati.
»Le zakaj mi nista nič povedala?
je pomislil, in Filipa in Jana je
bilo kar strah, ko je tako jezno
buljil predse.

(268) Ubogi sultan je seveda
videl, da zdaj fanta ne bo mogel
nič več razumeti. Slabe volje se
je vsedel v kot, medtem ko sta
se prijatelja posvetovala, kako bi
mu mogla vse to pojasniti. »Spet
morava odriniti k Sambu, to je
edino, kar bo zaleglo,« je sklenil
Jan.

VAŠE VINO

NOVO in STARO štiti pred
pokvaro
Kaiserjev „BISULFATOR“
aparati za obvarovanje vina
pred kalnostjo, skisanim in
kvarjenjem. - Staro in novo
kalno vino boste temeljito
očistili s patent
Kaiserjevim „ELKA“ filtrom
Zahteva, te takoj brezplačne
prospekte
„BISULFATOR“
LIJUEVIT KAISER, veletrgovina vina
Zagreb, Trg Kralja Petra I.

Tomaž Lucin

bivši trgovec in posestnik

v 88. letu starosti.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v
nedeljo, dne 4. februarja, ob 4 popoldne
iz mrliške veže splošne bolnišnice na
pokopališče k Sv. Križu.
Sveta maša zadušnica se bo brala v
cerkvi sv. Frančiška v Spodnji Šiški v
sredo, dne 7. februarja, ob 6.30.
Ljubljana, dne 2. februarja 1940.

Apolonija Lucin, soproga; Tine, sin;
Marjanca, Frančiška, hčerki; Jerica Ze-
lene, sestra — ter ostalo sorodstvo

Rajhenburg

Gasilci so zborovali. Minulo nedeljo so imeli
naši gasilci svoj 47. redni občni zbor. Zupa je po-
slala delegata župnega tajnika tov. Škerjeta, ki je
imel na člane lep govor. Pri volitvah so bili soglas-
no izvoljeni: Predsednik tov. Zmave Mihael, tajnik
Danko Rajmond, blaginjak Krajnc Franjo, poveljnik
Strgar Alojz, poveljnikov namestnik Glas Anton,
oddelni vodje tov. Budna Alojz, Avsenak Karl in
Radej Alojz. Za nadzorni odbor so bili izvoljeni:
tov. Sabec Alojz, Leskošek Ivan, Deržić Karl, Zak-
šek Karl, Fakin Albin.

Jesenice

Ce bi se radi pošteno nasmejali, potem pohi-
tite na pustni terek ob 8 zvečer v Krekov dom,
kjer uprizori gledališko društvo »Aljaž« kmečko
burko v treh dejanjih »Trije vaški svetniki« —
moškim v zgled, vsem pa v zabavo.
Kino Krekov dom predvaja jutri samo ob 8
velefilm »Kralj kraljev«, največkrat vseh in naj-
večji velefilm vseh časov. V ponedeljek, 5. febr.
samo za šolsko mladino posebna predstava ob 4
popoldne (cene znižane), predvaja se »Kralj kra-
ljevc«.

Za zmeraj je nehalo utripati zlato srce naše predobre
mame, babice in prababice, gospe

Franje Kendove roj. Levičnik

Njene zemske ostanke bomo položili k večnemu počitku
na Zalah v Kamniku v nedeljo, dne 4. februarja, ob 16.
V Kamniku, dne 2. februarja 1940.

Zalujoče družine:

Kenda, Regally, Kراتner, dr. Maček, Brezigar

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i din; ščitovanjski
oglas 2 din. Dobelo tiskane naslove besede se računajo
dvofolno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali
oglas se plačuje tako pri naročilu. Pri oglasih
reklamnega značaja se računa enokolonka, 3 mm visoka
pošilna vrstica po 3 din. Za plamene odgovore glede
malih oglasov treba priložiti snamko.

Službe iščejo

Iščem
službo hišnika. Znam več
jezikov. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 1195.

Hlapec ali delavec
vajan vsakega dela, po-
šten, nekadilec, išče služ-
bo v Ljubljani. Naslov v
upravi »Slov.« pod 1334.

Pomočnik
mesarski in prekajevalski
žel s 15. februarjem pre-
meniti službo. Ponudbe v
upravo »Slov.« v Maribo-
ru pod »Sposoben 212«.

Absolventka
gospodinske šole žel
mesta kot pomoč gospo-
dinji v boljši družini,
kjer bi se rada bolj iz-
urila v kuhli. Gre tudi v
Zagreb ali Beograd. —
Naslov: v vseh posloval-
nicah »Slov.« pod št. 1082

Vajenci

Učenca
za pekovo obrt sprejme
Josip Skof, pekarna, Gu-
stanj.

Službo dobe

Občinskega slugo
in diplomirano babico —
sprejme v službo občina
Crmošnjice. — Prošnje je
vlagati do 1. marca 1940.

Oskrbnika
ali zakonski par — za
majhno posestvo blizu
Celja sprejme. Ponudbe
na upravo »Slovenca« v
Celju pod »Majer 1940«.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Kupimo

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante ku-
puje vsako količino po
najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Damske smuč
dobro ohranjene, in dam-
ske smučarske plače (za
manjšo postavo) prodam.
Rožna dolina, Cesta IX.
št. 29.

Vnajem

ODDAJO:
Pisarniške prostore
moderno urejene, telefon,
plin, elektrika, v sredini
mesta, oddamo takoj. Po-
nudbe v upravo »Slov.«
pod »Pisarna« št. 1400.

Razno

Gumbnike, gumbe, plise,
monogramne, entel, ažur
fino in bitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezenje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

Poglejte dobro
tole damo!

Ona trpi, ker ima noge otekle in
od ran, žuljev in ozeblin pokvarjene

četi da je te bolečine zelo lahko odstraniti.
Kupite v najbližji lekarni zavitek prave
sol sv. Roka. Raztopite polno žlico soli
v lavorju vroče vode. Ko voda postane
mlečne zunanosti, držite v njej svoje ra-
njene noge 10 minut. Ponovite to tri dni
zaporedoma, začutili boste olajšanje po-
dobno pravemu čudežu. Kisik soli sv. Ro-
ka pomlaja noge in jih spravi v popoln
red. Daljše kopanje nog omehča otišance
v toliki meri, da jih lahko z roko od-
stranite. Po uporabi soli sv. Roka boste
začutili veliko olajšanje. Lahko boste
plesali, se sprehajali, bavili s športom
kolikor boste hoteli, ne da bi čutili kako
utrujenost. Sol sv. Roka odstranjuje vse
Vaše ozeblin in Vam ohranja noge
stalno osvežene in v dobrem stanju. Ne
oklevajte! Kupite še danes zavitek soli
sv. Roka za noge — ne stane mnogo,
pa Vam nudi veliko radost. Dobiva se
po ceni Din 9—, 16— in 25—.

Glavno skladišče: Drogerija na veliko
Mišković i Komp., Beograd

„SLOVENEČ“
na 10 straneh je največji,
najboljši in najbolj razšir-
jeni slovenski dnevnik!

Umrla je po dolgem trpljenju naša ljubljena mama, gospa

Alojzija Čož roj. Končina

K večnemu počitku jo bomo spremili dne 3. februarja 1940
ob 4 popoldne, iz mrliške veže na Vidovdanski cesti št. 9,
na pokopališče pri Sv. Križu.
Bog ji bodi milosten plačnik!

V Ljubljani, dne 2. februarja 1940.

Zalujoči ostali:

Ivan, mož; Vera por. Kos, hčerka; Maks, Stanko, sinova;
Kos Stanko, zet.

Jakob K. Heers

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja

Cilgija prinese medenico zasirjenega mleka in teši z njim otroke;
tedaj zakliče iz notranjosti voza glas: »Gospodična, v imenu Boga in
Marije, dajte kapljico tudi meni — umiram od žeje!« Vozar, surovi
Pejder Golzi, se zadere: »Butec neumni, ako se izdajaš sam, skrbi
tudi sam, kako boš utekel, jaz te ne bom več vlačil s seboj!« Odstre
ponjavo, potegne iz voza okrvavljenega, mokrega mladeniča in zdirja,
ženo priganjajoč, s svojim vozilom na vrat na nos proti Steinsbergu,
kakor bi mu bil peklenšček za petami.

Tam pa stoji begunec, sinjeok mladenič, ves zamazan, blaten in
krav ter pohlepno pije mleko. Po cesti iz Remüsa se približuje po-
časi a Porta z gojenci, hitijo ljudje, ki so z višjih leg opazovali boj
in vpitje: Francozi prihajajo — premagani Francozi! se razlega po
pomladnem zraku.

Tako daleč so se z vihravo naglico pred Cilgijinem duhom do-
vrstile podobe tistega burnega večera, ko stopi k njej zala plavo-
laska, edina med vsemi mladenkami in obenem najmlajša, in druge
je spremljajo z radovednimi pogledi.

»Gospodična,« pravi in zardi, »ne motimo vas rade, toda izbrati
si moramo prostore!«

Cilgijino lice spreleti smehljaj. »Gotovo ste Menja Drosch!« in
prikupljiv pogled objame deklico ter njene kakor spominčice mo-
dre oči.

Dekle se zmede in vpraša: »Odkod me poznate?« Boječe zveni
njen glas.

Okoli Cilgijinih ustnic in oči se hudomušno utrne: »Stopite z
menoj in mi pokažite sobo, kjer naj stremem gostom.«

»Ne, izbrati si jo morate sami, tako smo se dogovorile.«

Milo ko šipek žari šestnajstletna deklica.

»Dobro, Menja, ogledaj si torej hišo!« In Cilgija rahlo objame
deklico okoli pasu.

Hodita po sobanah in dvoranah palače. Štukatura in slikani grbi
z latinskimi napisi krasijo strop, star potemnel opaž z ličnimi ob-
logami stene, slikarije na steklo z žametnordečimi podobami okna,
rezljani stoli stojijo pred lepo pogrnjenimi, težkimi mizami in na teh
stare, lepo benečanske posode, pa tudi kositrni vrči in majolike. K
temu na poslikanih podložkih zvrhani kupi peciva in potic.

»To mi ugaja,« pravi Cilgija, »ves narod pri svojem deželnem
sodniku v gosteh.«

5

Menja Drosch, mila plavalaska, je vprašujoče pogleda, kje želi
streti, toda šele v zelo odročni, napol skriti sobi pravi Cilgija: »Ako
vam je prav, želim streči tu!«

»Izberite si vendar neko lepšo sobo, gospodična!«

»Naj bo, kakor sem dejala, Menja,« poprosi Cilgija.

Z nežno, ljubkajočo kretnjo poboža šestnajstletnico po njenih
svilenih plavih laseh, pogleda oprežno okoli sebe in pravi: »Odkod
vas poznam, Menja, ste vprašali? Iz verzov nekega mladeniča, ki
preliva ladinski jezik v umetne stance in spleta vence okoli imena
Menja! Kar je napisal, mi je pokazal!«

Škratna rdečica oblije Menjin cvetoči obrazek in z bleščetimi
oči se pase na njem Cilgija.

»Gotovo niste nobena druga kot Cilgija Premont iz Fetana; o vas
mi je pripovedoval Konradin dosti lepega in ljubeznivega,« zakliče
Menja s svojim čistim glasom, in zadregi pri Menji se pridruži pre-
senečenje pri Cilgiji. »Moj oče je sinovi, ko se je vrnil od barona
Monta iz Malsa na Tirolskem, govoril tudi o vas. Sporočil naj bogatemu
Lovrencu Gruberju v Suldentalu, ali ste doma iz Puschlava.«

»Lovrenc Gruber v Suldentalu, ali ste doma iz Puschlava.«

»Ja, to je gotovo zopet spomin na oni dogodkov bogati večer.
Mar vodijo vse niti v Samaden?«

»Pravi, da namerava kdaj pozneje,« nadaljuje Menja, »ko se svet
nekoliko pomiri, priti k nam v St. Moritz in vas spotoma obiskati
v Fetanu.«

»Jaz sem zdaj v Pontresini, pri svojem stricu, župniku Tassu,«
pojasni Cilgija.

»Lepše bi se ne moglo naključiti, saj je gospod župnik dober
prijatelj mojega očeta,« pravi Menja Drosch od srca vesela.

Cilgija je kakor na žerjavi, nič ne mara izdajati in bi vendar
za ves svet rada poizvedela o Lovrencu Gruberju kaj več.

Tedaj se oglasi bobnanje, spreved se vrača zopet na trg in de-
kleti pohitita po prostrani veži k oknu, od koder se jima odpira lep
razgled na zborovalce.

Z odkritimi glavami, tiho in mirno se razvrstijo ljudje v velik
krog, sami resni obrazi.

Narodno večje je kakor služba božja v čistem blesku večnega
snega z Bernine. Po kratkem, jedrnatem nagovoru zapriseže stari
deželni sodnik Romeni novega: »Plemič Rudolf Flugli, ali prisežete,
da hočete kot deželni sodnik varovati ljudske postavne in izročila ter
nepriistransko soditi in vladati po najboljši vednosti in vesti?«

Plemič položi tri prisežne prste na meč, ki leži pred njim križema
čez deželno knjigo, in spregovori odločno in glasno: »Prisegam, da
hočem kot deželni sodnik varovati ljudske postavne in izročila ter
nepriistransko soditi in vladati po najboljši vednosti in vesti. Pri-
segam, kakor mi resnično pomaga Bog!«

Tako prisežejo tudi deželni pisar in trinajsteri sodniki velikega
sodišča in nato se dvignejo roke in prsti ljudstva in prisegi pokor-
ščine sledi obljuba: »Prisegamo, kakor nam resnično pomaga Bog!«

Ti nešteti glasovi se pomešajo in donijo, kakor bi šumel veter po trgu.
Cilgija, ki je sprva potek narodnega večja le hladno opazovala,
je zdaj globoko ganjena. Podoba naričaja, ki zborsuje v soncu pod
milim nebom in kljuje večne gore in boža v nebesih za pričo svoje
neomajne volje, jo prevzame.

Novi deželni sodnik, častivredni plemič Flugli, povzame zdaj be-
sedo. Zahvali se Bogu, da je prizanesel dolini s še hujšimi vojnimi
nadlogami, in nagovori nato ljudstvo: »Hvala pa gre tudi engadinski
zvestosti! V najtežjih okoliščinah se je zavedal sleherni izmed vas, da
je odgovoren tudi za vse druge. Večkrat ste stisnjeni pesti ali celo
mekhi prošnji sočutja ukazali stojti, varovali v velikem in malem ne-
pristranstvo proti objestni soldateski ter prihranili s tem dolini bič
kontribucije, strahoto nagle sodbe in neizmerne gorje.«

Cilgijo prehaja občutek, kakor bi silila vanjo velika, bridko ble-
šča luč.

Prsi ji burno dihaajo. Čutila je pač že prej, toda zdaj je slišala
glasno iz najbolj poklicanih ust: njeno dejanje v Fetanu je bilo iz-
dajstvo nad slovesno dano obljubo vsega ljudstva; ako se zve, po-
menja strahotno nevarnost za Engadin. In ne opominja li prav sedaj
deželni sodnik, naj bodo opretni, ker lazi po deželi še dovolj vohunov?

Sliši le nerazločno, kaj govori sodnik dalje. Pred njenimi notra-
njimi očmi stoji zopet begunec, kako se pri vpitju: Francozi prihajajo
— premagani Francozi! slabotno zgane, da bi pobežnil, klekne ter
temno in nerazumljivo nekaj stoče, dokler nenadoma in razločno ne
začuje njegovih besed: Oče — matil! Pogled na onemoglega in nje-
gove besede ji parajo srce in obrne se do Marka Paltrama, ki je
doslej opazoval prizor s hladnim mirom, prav tako kakor bi bil
človek v največji smrtni stiski zanj nekaj čisto vsakdanjega. »Sve-
tuje, pomagajte! Nesrečnika vendar ne smeja žrtvovati!« — »Temu
ni pomoči, edina prosta pot vodi čez Sesvenno. In Tirolec tu je ne
zmore, saj je že napol mrtev,« odgovori Paltram. Solze oblijejo be-
gunca od stiske in v daljavi se ženejo francoski jezdec po gorskem
pologu naproti. Sama ne ve več, kaj dela. »Usmilite se, Marko Pal-
tram; in če ne želite begunca, se usmilite mene!« Tako ga prosi. Tedaj
se sel vzravna in pravi z nekim svojsko vpludnim smehljajem in čud-
nim pogledom: »Naj bo — zaradi vas, gospodična. Gre za glavo, toda
za vas mi je žal. Odvedem fanta po clemgijskem gozdu do opušte-
nega rudnika v Searlu. Tam naj si odpodije, dokler ne bo sposoben
za pol, ali pa naj v miru umrje. Ne zapustim ga — na mojo moško
besedo!«

In skoraj osorno se obrne od begunca: »Obesite se mi z roko za
vrat, in naprej!«